یکرمی یدنجی سنه

صاحب امتیاز ومدیر مسئول :
احمد احسان

تلفون نومروسی
استانبول : ١٤٠٢

ثروت فنون

الی دردنجی جلد

مطبعه سی : نور عثمانیه ده
اسکی مکتب ملکیه قارشوسنده

تلفراف آدره سی :
استانبول : ثروت فنون

پنجشنبه کونلری چیقار ، مصور عثمانلی غزته سیدر

عدد ١٣٨٠ — پنجشنبه ١٤ شباط ١٣٣٤/١٩١٨ — ٢ جمادی الاولی ، ١٣٣٦ — № 1380

شامده اعمارات : چارشی اوکندن جمال پاشا بولوارینك منظره سی
Le nouveau boulevard Djémal Pacha, à Damas.

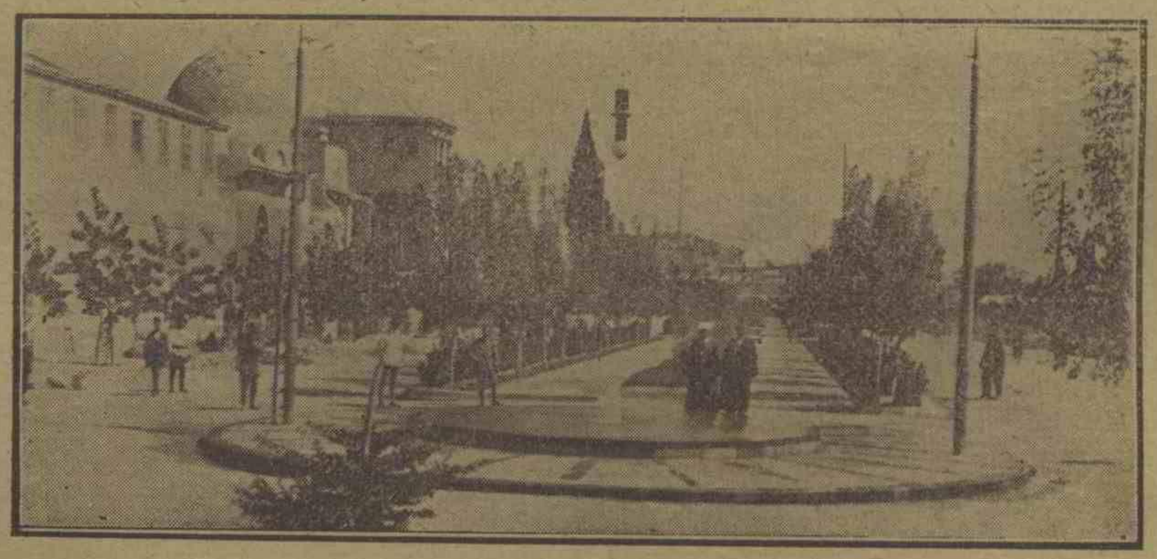

شام : جمال پاشا بولواری اوستنده برحوض
Un bassin au boulevard Djémal Pacha, à Damas.

MILLI KÜTÜPHANE ANKARA 1946

مصاحبه

معلولین غزاته خدمت جمعیتی

بو هفته ایچنده ، اوقرانیا جمهوریتی ایله ، بولشه‌ویکی روس جمهوریتی ایله دول متفقه آره‌سنده حال مصالحه اعلان اولوندی ، ترك مخاصمات ایدلدی .

شرق جهتنده قان و آتش مجادله‌سنك ختامه‌اردیرلمه‌سی ، محیطمزده ، متفق ودوست مملکتلرده ، ممنونیتله قارشیلاندی . شوحرب عظیمك بادی اولدیغی فلاکتلر قارشیسنده ، صلح خبرلری ، دهشت ناك برکابوس‌دن اویاناناركك حس ایتدکلری راحتی حس ایتدیریور . بوکونکی وضع نه‌اولورسه ، اولسون حربك دها نه‌قدر دوام‌ایده‌جکی کسدیریله‌مه‌سون، ـ نوبورق بورسه‌سی ، حرب تجارتی ، اداره‌خانه‌لری وامثالی استنا ایدیلیرسه ـ همان هرمحارب مملکتده ، انسانی حس ایله متحسس هیچ برفرد قالمامش‌که ، شو هائله‌نك سبب اولدیغی ضیاعلردن ، سفالتلردن، فلاکتلردن متأثر اولماسون، صلحه اشتیاق چکمه‌سون... نه‌چاره‌که بری طرفده ، دولت غایه‌لری ، عزت نفس ، تضاد منفعت ونهایت حق حیات ومدافعهٔ موجودیت حربه هنوز نهایت ویردیرمه‌یور ...

بشریت، بودهشته، بوخرابی‌یه‌دها نه‌قدر دایاناییلیرسه‌بیلسون برکون عالمه صلح کله‌جك . .. عمومی صلحك عقد ایدلدیکنی قالان جهان دویاجق ...

فقط حرب‌دن چیقان ملتلر ، صلحك عودتیله راحت نفس آلدقلری زمان ، اقتحامی یك بویوك غیرتلره ، فدا کارلقلره مفتقر ، برطاقم مشکلات مواجهه‌سنده بولوناجقلر ...

حرب ، اك مترقی مملکتلرده بیله نه بیوك رخنه‌لر آچمش‌در. صنایع واقتصادیاتده یاپیلاجق عظیم ترمیملر قارشیسنده ، برده طوللره ، یتیملره، عیاللره ، سقطلره معاونت وظیفه‌سی ، حربدن چیقان هرملتك اك باشلیجه وظیفه‌سی اولاجق .

بووظیفه‌یی شیمدی‌دن دوشونن بعض ذوات « معلولین غزاته خدمت جمعیتی» عنوانیله ، برجمعیت تشکیل ایتمشلردر . قسطمونی مبعوثی ومعارف ناظر اسبق شکری، موزهٔ همایون مدیر عمومیسی خلیل ، تجارت اوطه‌سی معاون اولی وقره مرسل شرکتی رئیسی مصطفی شکری ، دعوی وکیللرندن محمد قدری بکلر ، مقصدی بك‌خیرلی، انسانیتکارانه،وطن‌پرورانه‌اولان بوجمعیتك مؤسسلری‌در.

جمعیتك نظامنامه‌سنده ، مقصد تشکلنه دائر اولان ماده‌ده ، بو مقصد شویله‌جه ایضاح اولونیور : « جمعیت تأمین ایده‌جکی واردات وحاصلاتیله غزات‌معلوله‌یی معلولیت وقابلیتلرینك تحملنه کوره، بعض‌مسالك وخدماتده‌استخدام صورتیله‌غزات‌مذکوره‌دن هم فعال برعضو اوله‌رق مملکتمزك استفاده‌سنی تحصیل وهم کندیلرینك اقدار واعاشه‌لرینی واعضای معلوله‌لرینك قابلیتی وسائط فنیه وصناعیه‌ایله تزیید وحال‌اصلیسنه تقریبنی تأمین وبومقصدك تمامیٔ حصولی ایچون واردات متراکمه‌نك تحملنه کوره انفراد واشتراك صورتیله مؤسسات ومعاملات تجاریه وصناعیه احداث وانشا والحاصل غزات مذکوره‌نك بقدرالامکان سعادت حال واستقبالنه وصول ایچون لازم‌کلان تدابیر ووسائط مشروعه‌یه مراجعت ایده‌جکدر. »

تعیین اولونان مقصد ، ملته ترتب ایدن پك مهم بر وظیفهٔ انسانیه واجتماعیه‌یی کوستریور .

جمعیتك تشکیلی ممنونیتله قارشیلایه‌رق دائرهٔ فعالیتی امکان مساعد اولدیغی درجه‌ده توسیع ایده‌بیلمه‌سی ومظهر موفقیات اولماسی تمنیات خالصانه‌سنی اظهار ایتدکدن صوکرا دیه‌بیلیرزکه: بوجمعیت برعامه جمعیتی دکلدر ، وطننی مدافعه ، ملتنی صیانت ایچون حرب میدانلرنده قورشونه ، سونکویه کوکس ویرمش ، بومقدس وظیفه‌سنی ایفا ایدرکن وجودینك ، اعضاسنك برقسمنی غایب ایتمش ، سقط قالمش اولان فداکاران امته یاردیم ایتمك ایسته‌یور ؛ بونی مقدس بر وظیفه بیلیور . حالبوکه بووظیفه ، افراد ملتك کافه‌سنه ترتب ایدر ؛ دیمك‌که جمعیت بوتون ملتی وظیفه‌یه دعوت ایدییور ورهبر اولوبور ، مقصده وصول ایچون برعضویت فعاله شکلنده بولونیور .

جمعیتك نظامنامه‌سنده: « مقصده عملاً ومالاً اشتراك ایتمك ایسته‌ین هرذات ، هیئت ، شرکت وجمعیت شکلنده‌کی اشخاص معنویه هیئت اداره قراریله جمعیتك اعضای معاونه‌سی اوله‌بیلیر . » دینلمه‌سی‌ده ، بومقصد خیره معاونتله بالجمله افرادك ومؤسساتك علاقه‌دار ومکلف بولوندقلری نقطه‌سنده بر ایقاظ‌در .

امید اولونورکه مملکتمزده‌کی شرکتلر، تجارتخانه‌لر ، جمعیتلر، مؤسسه‌لر ایفا ایدیله‌جك وظیفه‌نك اهمیت وقدسیتی تقدیر ایتسونلر، کرك « معلولین غزاته خدمت جمعیتی » نه جهت خیریه‌یه تفریق ایتدکاری وایدرجکلری تمتعات‌دن تبرعاتده بولونمق صورتیله، کرك بومحترم غازیلری قبول واستخدام ایله‌مك طریقیله مظاهرتده‌بولونسونلر.

جمعیت ، اعضای معلوله‌نك قابلیتی وسائط فنیه و صناعیه‌ایله تزییده چالیشاجغی ایچون مملکتمزده صنعی اعضا اعمالاتخانه‌لری وجوده کتیره‌جك بویوله صنعتکارلر یتشدیره‌جك ، صنایعك انسانیته‌خادم برشعبه‌سنی مملکتمزده انکشاف ایتدیره‌جك دیمك‌در.

بوجمعیت ، مهم و مبرم بر وظیفه‌یی ایفا ایچون تشکل ایتمش وساحهٔ فعالیتهٔ چیقمش بولونیور. جمعیته مظاهرت‌ده‌جمله‌مزه ترتب ایدن وظیفه اولوبور .

کوکرجینلر [*]

آلای ، آلای کوکرجین
نه فیر ،فیر
اوچار دورور ؛ نه‌ناریز
شو پیر ، پیر .

آلای ، آلای اوچارلر
سمایه ؛
ضیا قانات آچارلر
هوایه.

آمان باقیك : نه‌سوسلر ،
نه‌رنکلر ،
نه یاورولر ، نه‌دلیر
ملکلر !

بیاض ، سیاه ، سمائی ،
یشیل، مور ،
صاری ، طورونجی ، مائی
برر قور ،

برر قاناتلی اختر
هوادن
اینر ، چیقار؛ دوشرلر
سمادن .

دونر ، دونر ، دونرکن
صفالی ،
دەمت ، دەمت چیچکدن
ضبالی

کوزلکی آچیلمش
جنانك
صانیر باقان ؛ صاچیلمش
جهانك

سحر سحر جمالی
سمایه ؛
قمر قمر مألی
فضایه

اورور دورور لیالك ؛
کبوتر
الك اینجه برخیالك
روان پر

مثالیدرکه ذبروح !
تکلم
ایده‌ر کیبی کوزل ، شوخ ...
ترنم
ایده‌ر دورور اونازان ،
او آهو
نظرلی قوش ؛ نه‌کریان
شو هوهو !

کوکرجینك یوزندن
املر
حیات آلیر ؛ کوزندن
کبوتر

دوکر ، دوکر محبت ؛
اومونس
نظرده وارنه آفت ،
ناصیل حس !

آلای ، آلای اینرلر ،
قونارلر
تونکاره ؛ چیچکلر
پیریلدار .

آلای آلای قاچارکن
کبوتر ،
سوروکله‌نیر پیندن
کوکلر !

علی اکرم

[*] شعر دەمتنك مکاتب سلطانیه‌یه عائد قسمندن .

تاریخ تجربه‌سی

سوسیالیزم

فرانسه‌ده و آلمانیاده

— ٦ —

۱۷٦۰ تاریخنده تولد ایدن سەن سیمون زنکین بر اصیلزاده ایدی که ثروتی غیب ایتمه‌سی اوزرینه خصوصی بر طاقم افکار ونظریات درمیان ونشرینه قویولدی . دییوردی که :

[انقلاب کبیر منفی براقردن باشقه افراده هیچ برفائده تأمین ایده‌مدی . بالعکس موجود اولانلری تخریب ایتدی . بناءً علیه تشکیلات اجتماعیه تکرار وبکیدن وجوده کتیرلمك قطعیاً لزمدر.

چونکه سرباستی نه برهدف، نه‌ده برغایه‌در. اشتراك ایتمك وجمعیت تشکیل ایله‌مك حر وسربست قالمق ایچون دکلدر . اکر بویله اولسایدی منفرد یاشامق دها زیاده ترجیح اولونوردی .

جمعیت بشریه‌نك هدف وغایه‌سنه کلنجه بو : « حیاته نافع اولان اشیانك استحصالی » ندن عبارتدر . بناءً علیه هرکس کندینی « برایشجی قومپانیاسنده چالیشیور عد ایلمی وهرکسك سعی وعملنی حسن اداره خصوصی جمعیته ، هیئت اجتماعیه‌یه عائد اولمالی . بونلری یاپابیلمك ایچون‌ده بر پارلمانتو تشکیل ایتملی .

بو پارلمنتو اوچ قاماره‌دن مرکب اوله‌جق :

۱ — تشبث ایدیله‌جك ایشلری بولوب تکلیف ایتمك وظیفه‌سیله

شامده اعمارات : جمال پاشا بولواری اوزرنده مشیریت دائره‌سی
Le maréchalat à Damas.

شام : بولواره عموداً، ستاسیوندن ویقتوریا اوتلنه اینن جاده
Rue traversale au boulevard, à Damas.

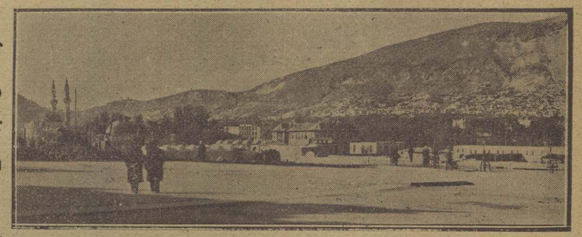

شام : بولواردن صالحیه‌یه دوغرو برمنظره
Perspective vers Salihié.

شام : تعمیر اولونان بر اثر قدیم
Vestiges restaurés, à Damas.

مکلف [اختراعات قاماراسی] که صنعتکارلردن ، مهندسلردن مرکب اولاجق ،

۲ — برنجی قامارانك تکلیف ایده‌جکی ایشلری تدقیق ومذاکره ایلیه‌جك [تدقیق قاماراسی] که عاملردن ، متفننلردن مرکب اولاجق ،

۳ — قانونیت کسب‌ایدن مساعی واعمالی موقع تطبیقه وضع ایده‌جك [اجرا آت قاماراسی] که صنعتکارلرك الك زنکینلرندن منتخب ومرکب اوله‌جق .

سه‌ن سیمون حیاتنك صوکلرینه دوغرو فکرینی ، مسلکنی دین وادیسنه توجیه ایدر . بو صورتله وفاتندن صوکره تأسس ایده‌جك اولان [یکی خرستیانلق] مکتبنك اساس خطلرینده ـ ولو یك مبهم وآنجق محسوس بر صورتده اولسه بیله ینه ـ وضع ایلر . فیلسوفك بوفکرلرینی تلخیص ایده‌لم :

[خرستیانلق مادی منفعتلری تأمین ایده‌جك درجه‌ده کافی بر موقع احضار ایتمز . بناءً علیه اصلاح وتحویل ایدلملی . عادتا « صنعت دینی » حالنه افراغ ایدلملی . بونك ایچون‌ده اوچ درلو راهب تشکیلاتی احداث ایدلملی :

۱ — ادارهٔ عمومیه‌یه مأمور راهبلر ،

۲ — علم ویا اعتقاداته مامور راهبلر ،

۳ — صنعت ویا آیین دینی‌یه مأمور راهبلر .

برده بودین مادی بر دین اولدیغی ایچون اعتقادیاتی بتون فائده‌لی معلوماتدن عبارتدر .]

سه‌ن‌سیمونك فکرنجه : جمعیت بشریه‌نك استحصالانده بولونمامی ، ثروت تامین ایتمسی ، شو یوقارده‌کی اوچ نوع راهبلرك نفوذ واداره‌سی آلتنده وقوعبولاجق . ینه جمعیت بشریه‌نك مادی وسائطی تأمین ایچون وراثت لغو ایدیله‌جك . بویله‌جه تصرفانده بولونانلرك الندن ملکلرینی چکوب آلمایه‌ده حاجت قالمایه‌جق .

سه‌ن سیمون « قراله خطاباً مکتوبلر » سر لوحه‌سی آلتنده باقکز نه دییور : [حشمتمآب ! بتون بو فکرلر ، خرستیاسلق اساسلرینك برنتیجه‌سیدرکه کلیسا طرفندن تحریف ایدلدی . تغییر ایدلدی . حکومتك اداری ایشلرینی ـ شیمدیکی ـ بو متعصب ومنفعتپرست پاپاسلرك ، بو متغلب ومنفعتپرست جنکاورلرك الندن چکوب آلمالی وعالملره تودیع ایتملی‌در .]

بو بیوك فیلسوفك فکرلری ونظریه‌لری پك متنوعدر . حتی بعضیلری‌ده بربرینه یان باقار . بو فکرلری ، بو نظریه‌لری او قدر مختلف واوقدر متفرق اثرلرده اولدیغی حالده ، خلاصهٔ مأمولرینی ساده‌جه [هر کسه لیاقت واقتداری قدر ، هر لیاقت و اقتداره‌ده فعل و اثری قدر ویرلملی] جمله‌سیله افاده ایتمك ممکندر .

ایشته سه‌ن‌سیمون حیاتنده بوفکرینك تحققی ایچون چالیشمش ، آرادیغی اصوللرده تعقیب ایتدیکی غایه ایسه ینه بو اولمشدر .

۱۸۲۵ تاریخنده « سه‌ن‌سیمون » افول ایتدی . فقط [آنفانته‌ن ، بازار ، اوکوست بلانکی ، پیه‌رلورو] کبی معقبلری اساس خطلرندن

اولجه بحث ایتدیکمز [یکی خرستیانلق] مکتبنی تأسیس ایلدیلر . و مروجی اولدقلری فکرلرك نشری ایچون چالیشمایه باشلادیلر .

مساوات مطلقه‌نك واعظی اولان سه‌ن‌سیمون کبی سه‌ن‌سیمون طرفدارلری ده فکرلرنجه هیئت اجتماعیهٔ حاضره‌نك ـ ایشسز اولدقلرینه قناعت نامه‌لری بولنان بر طاقم املاك صاحبلرینه نفوذ وثروت کبی منافع تأمین ایتدیکی حالده بشریتك الك فعال ، انسانیتك الك شایان تقدیر ، بر عضو مهمی اولان عمله‌یه و صناعت اربابنه کافی مقداردہ منفعتلر تأمین ایتمدیکنی ادعا ومصراً بیان ایدییورلردی .

طالع ، قدر کبی واهی بر طاقم اویونجی کلمه‌لرك سایهٔ حمایتنه التجا ایدن زواللیلرك آرتق اویامامسی ایچون ایشسزلرك رخاوت ومسکنتنه بر خاتمه وبرمك فکریله حق‌ورائتك الغاسنی وهر کسك جمعیت بشریه‌یه ممکن اولدیغی قدر مفید اولمامسی ایچون تام ومکمل بر صورتده تحصیل ایتمکه مجبور طوتولمالرینی توصیه ایدییورلردی .

بوندن باشقه برده ادارهٔ حکومتك صنعت صاحبلریله علم ومعرفت صاحبلری الته کچمسنی ایستیورلر . سعی وعملك تنسیق و تنظیمنه بونلرك واسطه اولمالرینی تمنی ایدییورلردی .

ایشته سوسیالیست نامنی آلان بوذواتك فکرلری نه سیاسی بر انقلاب وجوده کتیرمك ، نه‌ده سیاسی بر فرقه تشکیل ایتمکدی . یالکز هیئت اجتماعیهٔ حاضره‌یی اصلاح ایتمکدی . بو یکی فکرلر وبو یکی نظریه‌لر ۱۸۳۰ تاریخلرنده ایبدن ایی شیوع بولمایه باشلامشدی . سه‌ن سیمونك وفاتندن صوکره یعنی ینه ۱۸۳۰ تاریخلرنده سه‌ن‌سیمونك معقبلری هیئت اجتماعیه‌یی اصلاح ایچون الزم عد ایتدکلری بو فکرلرینی بر قات دها نشر و تعمیمه باشلادیلر .

بونلر هپ برلکده پاریسك بر محله‌سنده اقامت ایدرلر . پروپاغاندا یاپارلر ، کندیلرینه طرفدار پیدا ایتمکه چالیشیرلردی . لاکن تشکیل ایتدکلری بو جمعیت ـ یاخود فرقه ـ علیهنه اقامهٔ دعوی ایدلدی . محاکمه یك رزیلانه جریان ایتدی . ختام محاکمه‌ده آنفانتن و رفقاسی حبسه محکوم اولدیلر . چونکه بو جمعیت « او زمانك » اخلاقی قاعده‌لرینه مغایردی ! و فرقه بوندن صوکره بر دها تشکل ایده‌میه‌رك یاواش یاواش داغلوب کیتدی (۱۸۳۳) .

بو بحث اطرافنده شایان دقت برشی وارسه اوده بو فکرلره وبو نظریه‌لره حقیقةً مستثنا ده‌نیله‌بیله‌جك بر طاقم ذواتك مجلوب اولوشیدر .

۱۸۳۰ اختلالندن صوکره فرانسه‌ده قرال « لوئی فلیپ » اولمشدی . وبو صره‌ده میدانده « مشروعیت » و « جمهوریت » آدلی ایکی فرقه کورولوبوردی . بونلرك ایکیسی‌ده حکومته مخالفدی . جمهوریت فرقه‌سی ، فرقه‌نك ایلری کلن اعضالرندن متشکل بر جمعیت خفیه اداره ایدییور ، ایتدیکی ایچون قیاملر ، عصیانلر بربرینی تعقیب ایدییوردی .

حکومت کندیسنه مخالف اولان بوکبی جمعیتلری داغتمق ایستیور وداغتیوردی ، فقط اعضالری تکرار بر آره‌یه طوپلانیورلر وباشقه برنام آلتنده ینه برجمعیت تشکیل ایدییورلردی .

۱۸۳٤ سنه‌سی ایدی . حکومت هردرلو مخالفتلره آرتق نتیجه

شامده اعمارات : جمال پاشا بولواری اوستنده بر حوض
Bassin au boulevard Djémal-Pacha, à Damas

شام : بولواردن بر منظره
Vue sur le boulevard de Damas

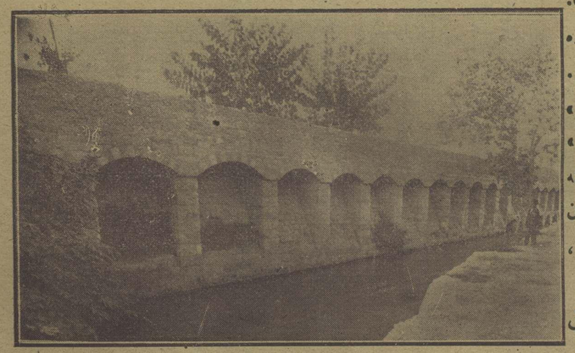

شام : استاسیون اوکنده و بولوارك ابتداسنده یاپیلان سد
Esplanade devant la gare de Damas

ویرمك ایستەدی . ورخصتسز هیچ برجمعیت تشکیلنه مساعده ایدلەمسی حقنده برقانون ترتیب وتنظیم ایتدی. بوقانون یك طبیعیدر که هرطرفده خشنودسزلقدن باشقه برشی تولید ایتمەمشدی. (۱۸۳۰) اختلالنك تولید ایتدیکی بحران تجاری ایسه [لیون] فابریقەلری عملەسنك اجرتی تنقیصه سبب اولمشدی. وعمله فابریقه صاحبلریله اوزلاشەمیەرق اوستنده [یاچالیشوب یاشایەجغز ، یاچارپیشوب نوله جکز] عبارەسی یازیلی برسیاه بارغی آچمش اولدقلری حالده [لیون] نهرینه کلدی ، ضبط ایتدیلر . و شهر اون کون عملەنك النده قالدی . واقعا شو ایلك عصیان هر درلو سیاسی مقصدلردن عاری برنیامدی. فقط عملەیه انفاق ەلر یاپەبیلەجکنی پك اعلی اوکرەتمشدی . جمهوریت طرفدارلری ده بونلره الهاشیلق ایتدیلر. بوصورتله برعمله [معاونت متقابله] جمعیتی تشکیل ایدیوەردی که بوبرطاقم متوالی قیاملره سبب اولدی . ۱۸۳٤ ده [لیون] ایپك فابریقەلری عملەسی تعطیل اشغال ایتمشدی. ضابطه بونلرك رئیسلرینی توقیف ایدر ایتمز ینه برقیام وقوعه کلدی . عمله درت کون متمادیاً عسکرله مجادله ایتدیلر . حکومته اساساً مخالف اولان پاریسده کی جمهوریت طرفدارلرینك مخالفتی ایسه صوك ترتیب اولنان قانون ایله برقات دها زیاده لشمشدی [۱] ایشته شو لیون عملەسی قیامی پاریسه عکس ایدر ایتمز اهالیده عمومی برتهیج حاصل اولدی . سوقاقلرده بارقادلر انشا ایدلدی . فقط ضابطه (حقوق بشر) جمعیت خفیه سنك ایلری کلن اعضاسندن تام بوز اللی کشی یی توقیف ایدیوەردی . جمهوریت طرافدارلری بویله جه رئیسلرندن محروم قالدیلر . ایرتسی کونده (٤٠,٠٠٠) عسکرك محبوسنه دوچار اولونجه بر چوقلری تسلیمه مجبور قالدی ، برچوقلری ده تلف اولارق داغیلدی. بوندن صوکره حکومت بوش دورمادی. جمهوریت طرفداری اولان عملەیی توقیف ایدەرك بر سنه مدتله حبس ایلدی. ایشته بوحبس کیمیتی شمدی موضوع بحث ایدەجکمز نتایجه، سوسیالیزمك توسع وانتشاری خصوصنده بر طاقم مسعود نتایجه سبب اولدی .

یعنی حبس ایدیلان عمله حبسخانەده ینه کندیلری کبی محبوس بولنان « بابوویست »لردن بری سایەسنده هنوز یکی یکی انتشاره باشلایان یونظریەیی اوکرندیلر . وقبول ایتدیلر. « قومونیست » نامی ایشته بویکی فکرك مروجلرینه ویرلدی .

بوندن باشقه آووقات (لەدورولەن) نامنده برمبعوث ورفقاسی آرای عمومیه اصولنك قبول و وضعی طلب ایتمکه باشلادیلر . ایشته بوصورتله بویکی نظریەلر پاریس عملەسنك نظرلرندن اوزاق قالمیور واونلر پك ده اوقدر ایچه قاورابەمادقلری بوفکرلری ترویج ایدەرك عملەنك اصلاح احوالی وملی دارالصناعەلر تأسیس وتشکیلی لزومندن بحث ایتمکه باشلیورلردی .

بجی صائم

[۱] بوقانون رخصتسز هیچ برجمعیت تشکیل ایدلەمسنه دائر اولان قانوندر .

« اسکی ایکله یکی چیچکلر »

منفی

آه نك ایچنده بن ینه مسعود .. پرغرور
سودا شرابی نوش ایدیورکن اوتازەدن
برظلمت ایندی حجرەمه ، باور آویزەدن
کلکون ضیایی قاپدی سماوی سروش نور ..

نخم قیرپق .. کوزمده آلەولر .. ألمده قان ..
کولکم درین چاپیرلره دوشمش نیاز ایدر ..
سرپر زوالللی آلنمه بیکلرجه کولکەلر
ماس ماوی بر ایشیقله بایلمش بر آسمان ..

آغوش لیله بن ده قاپاندم وآغلادم ...
« سلطان حسن ایکن بچون اولدم بوعشقەرام ،
« نا کرم بچون » دیدم ، ینه زهرمله چاغلادم :
بینمده بیك قارالق وقلبمده انتقام ..

وار چولده دالغه دالغه اوچان روزکارك سسی .
بوککده چوللرك بیوك ، آلتین آلهەسی
ایتمش قارانلق اوستنه اوقلر چکوب هجوم .
حرب ایلیور کنیش ، صاری کوکلرده هپ نجوم..

اوقلر شاشیردی منزلی ، تا کلدی قلبمه
صاپلادی آنسزین صوتوق ، آواره ، سم سیاه .
عشقك فسونلو تیغنه بکزر بو ارقلر آه
نفی ایتدی شاه ایکن بنی آتشلی چوللره ..

بر آقشام اوستی ، آه وشکایت زمانلری
روزکارلی دالغەلر کبی یوللرده یوکسەلن
سسلر برر ، برر قیصیلوب ایچەلیرکن اك ـ
مجنون سسلرم بو سکوتده چینلادی ...

قابلانلرك اووحشتی چوکشدی چهرەمه .
آهولرك صداسنی آلمشدی خنجرەم .
عصیان ایدوب او قانلی هیولایه ، ظالمه
بچون ملال وزار ایله اولسون سسم ورم

رم ، دیدم . ایکلەدم . اطرافی دیکلەدم .
وحشی سکوته چیرینەرق یأسی سویلدم .
چیلغین بر ارغنون کبی اوتدم وایکلەدم .
چالدم رباب عشقمی ، چالدم ، دیدیکلەدم .

چیت یوقدی قوم دەکزلری اوستنده هیچ ینه...
یوککده ماوی سافنی بوکمش نجوم سیم .
بیلمم ، رباب یأسمی کیم دیکلیوب کیمه
سویلر رباب یأس ایله ای هیچفیران نسیم .
دوشمك مقدر اویلەمی ظالم دەکزلره ؟

دوشدم مطیع ، قارانلقه متروك ، منهزم ..

بجی صائم

فاتەزی :

مژده

نیسان آیلرینه مخصوص یاشلی بولانیق برکوندی. یاغمور آغیروایصلاق برصکونتله دوام ایدییوردی . فیلیزلردن فیشقیران بادم چیچکلری نیسانك بومبذول کوز یاشلریله ایلك توواللرینی یاپارکن اوزون بر قیشك بوتون تحکملرینی سینەسنده حس ایدن ارض مریض بو نهایتسز ملال طبیعته قارشی عصیان ایدر کبی بوتون فیض روحنی فدانلره، فیلیزلره دوکیوردی.

آچیق دوران پنجرەدن یاغمورك خفیف فیصیلتیسی وسرین برهوانك ساکن نوازشی کیریبوردی. سوقاقده کوچوك صوبریکینتیلری برلشیور، اوفاق چوقورلرده طوپلانیور ، صوکره طاشیور ، ینه باشقه بر مجرادن قبوریلەرق، کنیشلیەرك یولك میلنی تعقیب ایدییوردی . باقدم، کوشەدەکی اوك شهنشینه کیزلنمش برفالچی یولك قوروقالان بودار محلنده کیرلی مندیلنی اوکنه یایمش ، بقلەلرینی دیزمش ، صاری کیرلی یازماسنی باشنەدولامش کلوب کچنلره بشارت خبرینی مژدەلەین بر لسان دعوتله صیریتیوردی .

قادین وارکك ، یاغمورك تعجیرکار ضربەلرندن برآن اول قورتولماق ایستر کبی برمشی مجول ایله کیدرکن یولك بوقویتو وقورو کوشەسنده کی ذی حیات لوحەیه اهمیت ویرمییور ، اونك وعدکار دعوتلریله علاقەدار کورونمیوردی .

نهایت اوزافدن ایکی نفرك کلدیکنی کورەن فالچی صنعتنده کی وقوف ومهارتی کوسترەجك اهل قیمت بولدیغنی کشف ایتدی، شیمدی طلافتی صرف ایدەرك، صیریتەراق قلیلرده کی مرادی سویلیەجکنی هایقیریوردی. ایکی نفر ، حربدن خستەخانەدن چیقدقلرینه شبهه اولمایان ایکی صولغون چهره حس طبیعی ایله بو دعوتلره آشنا چیقدیلر . صولمش چهرەلرنده کی چیزکیلر قیریشدی ، چوقورلاشمش کوز بیکلرنده برآز حرکت حیات بلیردی . و نهایت اوراجغه ، یولك بوقورو و قویتو کوشەسنه ، یره سریلی قیرمزی، کیرلی مندیلك یانەاوطوردیلر. بریسی قوینوندن چیقاردیغی بر بیرتیق یازمه مندیلنی چوزدی ، اون پاره چیقاردی . مندیله قویدی. شیمدی فالچی آووجندەکنی بقله، دوکمه دانەلرینی آنەراق سویلیوردی :

— آلا کوزلی ، قومرال صاچلی ، جاندن سوەن برتازه کیجەلری سنی صوریبور ، قایتسان بیقلی یارمی بوللا دیه تا کریسنه یالواریبور . قسمت اولەجق، سز قاووشەجقسکز آما .. برآیمی دیسەم ، برسنەمی دیسەم ؟!...

— قوزوم آما .. سویله ، سویله نەزمان ؟.

— برچیل غروش ویرکه بومبارك فالنەده باقەیم !

خسته عسکرك بل بل باقان کوزلری بو بشارت موعودك سونجلی یاشلریله دولمشدی . بودفعه بلندەکی یوك قوشاغنك قات قات قیورملری آراسندن ینه صاری یازمەیه صاریلی بربیاض چوره چیقاردی . احتمال نشانلیسنك دولغون پارمقلریله ایشله دیکی بوتیز چورەنك کوشەسنی چوزدی. چیل غروشنی چیقاردی ، ویردی .

شیمدی فالچی ینه بر ازدحام کلمات ایله مخاطبنی غشی ایدییوردی . بوحار ، مهیج نطقك نهایتی شو اولدی :

— ایکی آی صوکره مملکتنه واراجاق ، آلا کوزلو یارینه قاووشه جقسك !

بواومولماز مژدەنك سعادتلری اونی پریشان ایتمشدی . بوقیمتدار خبر بمارتی بوتون وارلغیله اودەمك ایستر کبی بیاض چورەسنی تکرار چوزدی . برچیل غروش داهابولدی . واونی فالچی قادینه ویررکن آلندەکی چورەیی سیلکدی . قوشاغنه صوقدی . صوك چیل غروشنی ده بو مژدەیه قدا ایتمشدی .

شیمدی ایکیسی ده قالقمشلر. ممنون، مسعود، براضطرابدن قورتولمش قدر مسترغ یوللرینه دوام ایدییورلردی . پنجرەنك اوکندن کچرلرکن فال باقدیران آرقادشنه صوریبوردی :

— حسن ، ایکی آی صوکره صاحی دکلمی ؟!..

۱۰ شباط ۹۱۸ تقسیم : برهان حامد

لیال هجران

آغلا روحم ! بو یأس یلدایه ،
ابدیاً اسیر هجران اول ،
سنی شادان ایدن اوخولیایه .
شیمدی ماتم طوتوب پریشان اول .

سنی هرکس غمکله ترك ایتمش ،
تك وتنها بوبرده مدفونسك .
عمرك افغان ایله کچوب کیتمش ،
بوده بر نغمهٔ خزان اولسون !..

آغلا روحم ! غریب ، حزن آمیز .
قالمامش کیمسەلرده بوی وفا ،
آشنالر یانده سن ، بی نام .
هپ کولەنلر ایچنده سن ، ناکام .

أی توکنمز لیال هجرانکیز ! .
نه بو ظلمت سزك آقاکزده .
مهریکز ، ماهکز ، شهابلریکز
نه ایچین سوندی ، قالدیکز ایصسز ..

آغلا روحم ! . مزار دنیادر
یاتدیغك بستر املفرسا ،
آغلا عشقك ده عینی رؤیادر ...
اوده ترك ایلدی سنی ، افسوس !..

دائما قانلی ، غملی بر کابوس ،
نه وصالك امیدی پابرجا ،
نه خیالك سروری حکم آور
آغلا مقدن ده ، تسلیت ، موهوم ! ..

هرزمان بویله مضطرب ، محموم ،
هر زمان بی نهایه دردوکدر ...
او بیاض کول ، زوالللی قوینوکده .
کیجەنك سینهٔ سکونده .

آغلا روحم شباب ایچین آغلا ،
چکدیکك اضطراب ایچین آغلا .
یاشقا بر آغلایامی وار .. هیهات !
سن ... ویالکز سنك ایچین بوحیات .

۱۵ تشرین ثانی ۳۳۳

س - ع

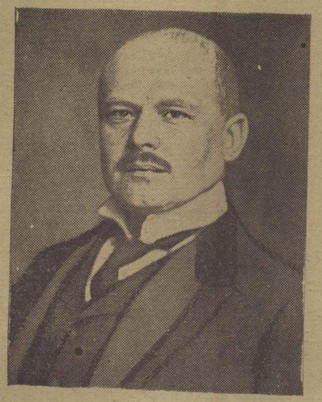

آلمانیا ایمپراطورینك سویل قابینه‌سی مدیری ایکن (کونیفسبرغ)
والیلکنه تعیین اولونان مشاور خاص (فون باتوکی)
M. von Batocki, ex-chef du cabinet impérial allemand

آلمانیا باش‌وکیلی قونت (هه‌رتلینغ) [٢٤ کانون ثانی ١٩١٨ ده، (رایخستاغ) ك عمومی جلسه‌سنده لطفی معروفی ایراد ایچون کیتدیکی صیره‌ده]
Le comte Hertling se rendant au Reichstag

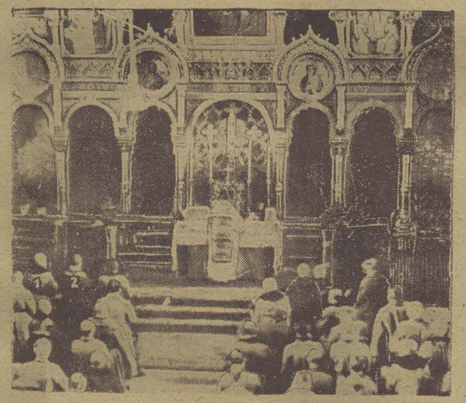

(برەست لیتووسق) ك بویوك کلیساسنده بر آیین روحانی
(١) باویرا پرنسی (له‌ئوپولد)، (٢) آوستریا ومجارستان
خارجیه ناظری قونت (چه‌رنین)
Un office à l'église de Brest-Litovsk

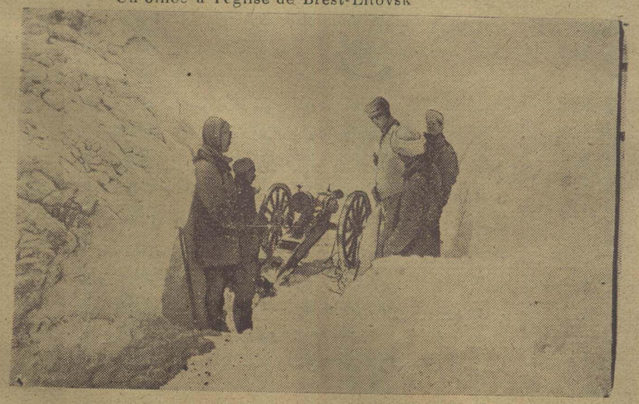

جهان حربنده، اك مرتفع نقطه‌دن بر آوستریا و مجار طوپی
[سطح بحردن (٣٨٥٠) متر و ارتفاعنده بر تپه‌ده‌در.]
Une pièce austro-hongroise à 3,850 m. d'altitude

(برەست لیتووسق) مذاکرات صلحیه‌سنده روس مرخصی اولوب دول متفقه‌ایله ترك مخاصمانه قرار ویرن موسیو (تروچکی)
M. Trotzky

جنرل (سارای) ك یرینه ائتلاف حکومتلرینك ماکدونیا مختلط اردوسی باش قوماندانلغنه تعیین اولونان جنرال (کیبوما)
Le général Guillaumat, successeur de Sarrail

روس جبه‌سنده: (دوناپورغ) ده بی‌طرف منطقه داخلنده آلمان وروس عسکرلرینك آلمان غزته‌لرینی مطالعه‌سی
Soldats russes parcourant des journaux allemands à Dunaburg

(برەست لیتووسق) ده، مرخصلرك اقامت ایتدکلری محله و خانه‌لر
Le quartier des plénipotentiaires à Brest-Litovsk

اوقراینا ایله مصالحه: (برەست لیتووسق) ده اوقراینا مرخصلری متفقلریمزله کوروشورلرکن
Les plénipotentiaires ukraniens à Brest-Litovsk en conversation avec les nôtres

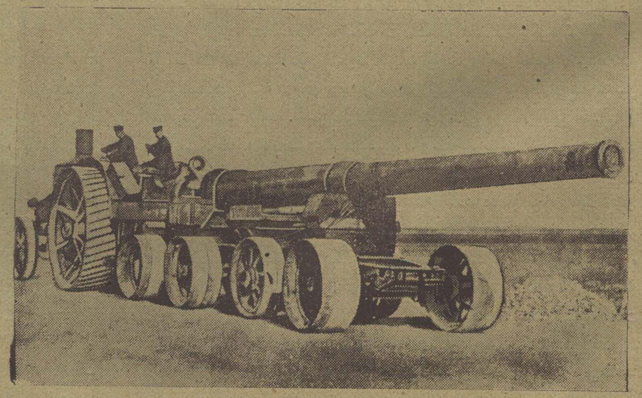

غرب جبهۀ حربنده: بر انکلیز طوپنك (تانق) یجمنده اوتوموبیل ترتیباتی اوزرنده نقل
Transport d'une pièce anglaise

عصر حاضر تاريخى

فرانسز ـ روس اتفاقنه طوغرى آتيلان ايلك آديملر

هرملت متمدنه‌نك، هرمدنيتنك برفلسفه‌سى واردر . مدنيت، برجملهٔ حقوق ووظائف اوزرينه مؤسسدركه اونك اركان اصليه‌سنى تشكيل ايدن هردستور او مدنيتك بررتمل ديركى كيبيدر. اوتمل ديركلرندن بريسنك اسكيمه‌سى بوتون بناى مدنيتك صارصيلماسنه باعث اولور . او تملردن برقاچينك بردن چوكيوبرمسى ايسه بوتون بلند ومحتشم كورونن بناى مدنيتك اضمحلالنى انتاج ايدر . اويله ظن ايديبورم‌كه بوكون مشاهد بدبختى اولديغمز بو وقوعات معظمه بوكا برمثال بليغ تشكيل ايدر. هيچ شبهه يوقدركه جمعيت بشريه يكى بر دور مدنيت ادراك ايتمك اوزره‌در. فرانسه اختلال كبيرينى تدقيق ايدن بويوك برفرانسز مؤلفى ، ١٨٥٩ ده وفات ايده‌ن آقاده‌مى فرانسه‌ز اعضاسندن وخارجيه ناظرى دوطوقوويل A. de Tocquville « اختلالار الجا آت عموميه‌دن تولد واسباب سطحيه تأثيريله ظهور ايده‌ر . بناءً عليه اونلرى بوتون الجات عموميه‌يه عطف ايتمك جائز اوله‌ميه‌جغى كبى اسباب سطحيه‌نك محصول يكانه‌سى عد ايلك‌ده طوغرى اوله‌ماز » ديبور .

بوصوك زمانلرده‌كى وقوعات عظيمه ميانده مستثنا بر اهميتى حائز اولان روس اختلالنى بو نقطهٔ نظردن تدقيق ايدرسه‌ك ، اختلالك سبب اصليسنى چار ايكنجى نيقولا وسلفلرينك ادوار سلطنتلرنده‌كى خطالرده آرامق ايجاب ايدر . نيقولاوسلفلرينك تعقيب ايتدكارى سياست داخليه‌ده حقيقةً بويوك خطالر واردى ؛ واوزاقدن بلند ومحتشم كورونن اوطرز اداره ايله روس عقائد مسلمه بناسنك بررتمل ديركى كبى اولان اوچوروك دستورلر ابر كچ اضمحلاله محكومدى. فقط بوطرز اداره ايله دستورلرى بيقان ادارهٔ سابقه‌نك بوكونكى خلفلرى او بيقيلان دستورلر يرينه برشئ وضع ايتمدكارندن اختلال دوام ايديبيور وايده‌جكدر سفراى سابقه‌مزدن صالح منير پاشا اون ايكى جلددن عبارت « ديپلوماسى » نام اثرنده سياست عموميه‌دن بحث ايدركن : « مسلماندن اولديغى وجهله بيقيجيلق ياپجيلغه قياس اولنه‌ماز . كهنه وحتى متين بربنايى هركس بيقه‌ييلور . لكن آز چوق معمارلقدن آكلاميانلر بلند و محتشم بنالر قورمق دكل عادى بركلبه بيله ياپاماز . ايمدى اختلاجلر نوعما بيقيجى اولدقلرندن هادملكه يارارلر ايسه‌ده مؤسس ومعمار اولدقلرى جهتله بناقورمق وياخود مشرف خراب اولان بربنايى محوواثبات ايله تجديد وترصين وتحكيم ايتمكى وحسن وحالده طوتمق بيله مزار [١] » ديبوركه طوغريدر .

مقصدم؛ بوراده اختلاللرله عريض وعميق مشغول اولمق دكل، يالكز بوكونلرده متفقلرندن آيريلدرق صلح منفرده طوغرى ايلك آديملرى آتمه‌جق كبى كورونن روسيه‌نك ، فصل ؛ فرانسز ـ روس اتفاقنه ايلك آديملرى آتديغندن ـ١٩١٤ ده بر مجموعهٔ موقوته‌ده Les annales ده او زمان خارجيه ناظرى بولنان واليوم مجلس اعيان سياست خارجيه انجمنى رئيسى وآقاده‌مى فرانسه‌ز اعضاسندن مشهور شارل فره‌سينه Charles de Freycinet نك اوزمانكى خاطراتنه دائر يازمش اولديغى برمقاله‌يه استناداً ـ بحث ايتمكدر. فقط؛ يك مختصر اولان بوخاطراتدن بحث ايتمزدن اول، ١٨٧٠ حربندن صوكرا آلمان ـ روس مناسباتندن وروسيه‌نك آلمانيادن ياواش ياواش بوز چويروب فرانسه‌يه ناصل ميل ايتديكنى قيصه برمقدمه ايله تلخيص ايده‌جكم .

[١] ديپلوماسى جلد : ١ صحيفه : ١٦٨ مؤلفى : صالح منير پاشا

١٨٧٠ دن براز اول (امس) ده روسيه ايمپراطورى ايكنجى علكساندر ايله برنجى ويلهلم آراسنده وقوعه كلن ملاقاتك استهداف ايتديكى غايه، آرالرنده موجود وفاق واتفاق ترصين ايتمكدى؛ بوملاقاتده پروسيه ـ فرانسه آراسنده واقع اولاجق بر محاربه‌ده روسيه‌نك واقع اوله‌جق بر تضييقى سايه‌سنده آوستريانك بى طرفلى تأمين اولنيوردى. روسيه ١٨٥٥ دن صوكره ايلك فرصتده اوستريايى اضراره قرار ويرمش اولديغندن بو نتيجه‌دن ممنوندى . ١٨٥٥ معاهده‌نامه‌سنى امضا ايتمش اولانلردن بعضيلرى محارب ، بعضيلرى بى طرف قالمغه مجبور اولدقلرندن؛ بومعاهده‌نك بعض موادينى فسخ ايتمكه ممكن اولديغنى آكلايان روسيه بونى برفرصت عد ايده‌رك بعض موادى طى ايتمكه موفق اولدى. بسمارق اولا بوخط حركتدن آريلمق ايسته‌مه‌مكله برابر نتيجه‌سى مشكوك برمسلكه باغلانمقده‌ده برفائده كورمدى . ايشته بو سببدن طولايى ١٨٧١ وقايعى اثناسنده يالكز قالان اوستريا ايله برمقارنت تأسيس ايتمك ايستدى . وسه‌دان غالبيتندن صوكرا ، پروسيا قرالى طرفندن تأسيس ايديلان اوچ ايمپراطور اتفاقنى ميدانه كتيرمك ايچون اوستريا ايمپراطورينه مراجعت ايتمك وظيفهٔ مهمه‌سيله ينه بوصوك روس ـ آلمان متاركه‌مذاكراتنده مهم بر وظيفه ايفا ايتمش اولان پرنس لئوپولدى كوندردى . فقط او زمان اوستريا سياست خارجيه‌سنى اداره ايدن قونت بوست بسمارقك دشمنى اولديغندن قاچامافلى برجواب ويرمكله اكتفا ايتدى . لكن عينى سنه‌ده غاستاين شهرنده ايكى ايمپراطور آراسنده وقوع بولان ملاقات ؛ وقونت بوستك سقوطى تأليف بدينه خدمت ايتدكدن ماعدا ، ينه عينى سنه‌نك أيلولنده اوستريا ايمپراطورينك برلينه كيتمسنه باعث اولدى . بو اثناده روسيه ايمپراطورى برلينده بولنديغندن اوچ ايمپراطور هيچ بر معاهده عقد ايتمدكارى حالده استانبولونك محافظه‌سنى تعهد ايتديلر .

بش سنه اول برى برينك دشمنى اولان بو ايكى دولتك باريشماسى حقيقةً شايان حيرتدى. مع‌مافيه قطعى اتفاق عقد ايدىلمه‌مشدى. ١٨٧٢ ده آلمانيا ايمپراطورى؛ رفاقتنده بسمارق اولديغى حالده اعادهٔ زيارت مقصديله اولا پترسبورغه صوكرا ويانه‌يه كيتدى . بسمارق بو ملاقات واتلافك ماهيتنى : « اوروپا، يكى آلمان ايمپراطورلغنك شهراه صلح ومسالمت عموميه اولديغنى تصديق ايديبيور . » سوزلريله افاده وايضاح ايتدى. بو اثناده ياكلش اوله‌رق « اوچ ايمپراطور اتفاقى » دنيلدى .

فقط حقيقتده هيچ برمعاهده عقد اولونمامشدى. بسمارق بوصره‌لرده اك زياده مشغول ايدن شئ ، فرانسه‌نك ، تيه‌رك همتى صايه‌سنده ينه كنديسنى كوسترمكه باشلامش‌اوسى يعنى استحضارات عسكريه‌سى ايدى . حتى ١٨٧٤ سنه‌سى مايسنك بشنده آلمانيانك پاريس سفيرى پرنس دوهنلوهه ايله فرانسه خارجيه ناظرى دوق دوقاز آراسنده وقوع بولان مشهور برملاقاتده سفير : « حكومت متبوعه‌نك تسليحاتكزه تهديد آميز بر حركت نظريله باقديغنى عرضه مأمورم ؛ بو مراجعتمى نظر دقته آليرميسكز ؟ » ديدى . دوق دوقاز ايسه بوكبى شبهه‌لرك يك نابحل اولديغنى سويلدى . حتى آلمانيانك نيم رسمى بر غزته‌سى صابيلان (پوست) بيله (ياقيتده محاربه) سرلو حه‌سيله برمقاله يازمقدن ومحاربه‌نك نتايجى حقنده مطالعات يوروتمكدن چكنمدى . حتى روسيه باش وكيلى مشهور پرنس غورچاقوف فرانسه سفيرى اوفلودن بو خبرى آلديغى زمان : « قوتلى اولمغه چاليشيكز! خصملريكزك انظار حسديتى جلب ايده‌جك درجه‌ده زنكينسكز» ديدى. فقط فرانسه‌درحال لوندره و پترسبورغ قابينه‌لرى نزدنده تشبثات لازمه‌ده بولنديغندن مسئله وخامت كسب ايتمزدن اول سوندورولدى. فرانسزلر، بومسئله‌يى برفرصت عد ايدرك بسمارقك الصاقسزلغندن، فرانسه‌نك برخصم ازليسى اولديغندن، ٧٠ محاربه‌سندن مسئول اولمسى لازمكلمه‌جكنى ادعا ايتديلر . فى الواقع بو ادعالرنده طوغرى نقطه‌لر يوق دكلدى. فقط بسمارقك اصل مقصدى؛ لايحهٔ عسكريه‌يى بر درلو قبول ايتمك ايسته‌مه‌ين عنود خلافكيرانه تهلكه‌نك نقين اولديغنى آكلاتمق وبو صورتله لايحه‌يى قبول ايتديرمكدى . اركان

حربيهٔ عموميه رئيسى جنرال مولتكه‌نك مشهور نطقى ، لايحهٔ عسكريه‌نك قبولنى تسريع استدكدن ماعدا ؛ آلمانيانك تجاوز فكرنده اولماديغنى اثبات ايتدى . چونكه ؛ فرانسزلرك ادعا اتدكلرى كبى بسمارق حرب ايتمك فكرنده اولمش اولسه ايدى ، دورت سنه صوكرا روسيه ايله انكلتره‌نك مشغول اولدقلرى بر هنكامده فرانسه‌يه هجوم ايده‌بيلير واحتمال بر دها مغلوب ايدردى، بو ادله اثبات ايده‌ميلير‌كه بسمارقك مقصدى باشقا ايدى.

هنوز اوچ ايمپراطور آراسنده‌كى اتفاق بوزولمامشدى . بسمارق : اوستريا ايله روسيه آراسنده، حلى مطلوب برايكى مسئله ايچون توسطده بولنيوردى . روسيه ١٨٧٠ ده بى طرفلغنك استلزام ايتديكى منفعتى ، اوستريا ايسه ايتاليادەكى مغلوبيتلرينك مرارتنى چيقارمق ايسته‌يوردى . ١٨٧٥ سنه‌سنك صوكلرنده، معلقده قالان بومسئله‌لرى حل ايتمك ايچون هراوچ حكومت چاليشيوردى . حتى چار بر نطقى آنناسنده ، بو اتفاقك موجوديتنى بياندن چكنمدى . ايرته‌سى سنه‌نك كانون ثانيسنده آوستريا خارجيه ناظرى قونت آندراشى ، چارك رفاقتنده بولنان روس خارجيه ناظرينه التحاق ايده‌رك برلينه كيتدى. جريان ايدن بو مذاكراته بسمارق رياست ايده‌رك برمخطره قلمه آلديردى. برخيلى زمان صوكرا نشر ايدلمش اولان بومخطره‌يه كوره آلمانيا، روسيه واوستريا آراسنده حدوث ايده‌جك مسائل منازعه‌ليه‌يه قاريشمامغى تعهد ايديبيوردى. حتى بسمارق ينه ١٨٨٧ ده ايراد ايتديكى نطق مشهورنده روسيه‌نك، مطالباتنده حقلى اولديغنى تصديق ايديبيورى . بو موافقاتنه رغماً برلينه كوندريلن روس سفيرى مشهور غورچاقوف بونلرى براوبون طن ايده‌رك، قلبى كين وانتقامله مملو اولديغى حالده پترسبورغه عودت ايتدى . ايشته روسيه ، آلمانيادن بو قدر معاونت وصميميت كورمش اولديغى حالده اتفاقه داخل اولمامش ، حتى او تاريخدن اعتباراً ، بسمارقك بوتون غيرتى ؛ فرانسز ـ روس اتفاقنه مانع اولمقدن عبارت قالمشدى .

١٨٨٧ يه قدر بايدينم بو قيصه مقدمه‌دن صوكرا ؛ فره‌سينه‌نك ١٨٨٨ دن صوكرا باشلايان خاطراتنه استناداً فرانسز ـ روس اتفاقنه دوغرى آتيلان ايلك آديملرى تصريح ايده‌جكم .

١٨٨٨ تشرين ثانينك ايلك كونلرنده ، پارسه اعزام ايديلن سابق روس خاندان ايمپراطوريسندن غران‌دوق ولادمير Wladimir نك سياحتى فرانسه سياست خارجيه‌سنه برتأثير مهم اجرا ايتمشدى . مأموريت مخصوصه ايله پارسه كيدن غران‌دوق ولادمير ، ايغش اولديغى لوور اوتلنه خارجيه ناظرى فره‌سينه‌يى دعوت ايتدى . بودعوته اجابت ايدرك غران‌دوقه ملاقى اولان فره‌سينه برطلب غير مأمولك مواجهه‌سنده بولندى. او زمان فرانسزلرك يكى ايجاد ايتمش اولدقلرى يكى بر سلاحك شهرتى ايشتمش اولديغندن، بردانه ايديمك ايچون فره‌سينه‌نك توسطنى رجايتدى. فره‌سينه ؛ بويله بر طلبك اسعاف ايديله‌بيلمسى ، رئيس جمهورك مساعدهٔ مخصوصه‌سنه وابسته اولديغندن ؛ اونكله و قابينه آرقداشلريله استشاره ايتمك ايچون مساعده ايسته‌دى . وقوع بولان طلبى، قابينه ارقداشلريله عريض عميق تدقيق ايتدكدن صوكره، رئيس جمهوردن مساعده‌يى استحصال ايتديلر. وسلاحك جنرال ماتيو Mathieu نك توسطيله تقديم اولنمسنه قرار ويرديلر ، جنرال بعض فشنكلرله برابر سلاحى غراندوقه تسليم ايتدى . بو تاريخدن براز صوكرا ، روسيه‌نك آتاشه ميليتره‌سى بارون فره‌دريق؛ فرانسز سلاحنه مشابه اولان يكى روس سلاحنك تدقيق ايديلمسى ودها صوكره فرانسز فابريقه‌لرنده اعمال ايديلمسى ايچون حكومتى نامنه فره‌سينه‌يه مراجعت ايتدى. فره‌سينه، آرقداشلريله استشاره‌ده بولندقدن، وبوواقعه‌نك روسيه ـ فرانسه آراسنده‌كى مناسبات صميمانه‌يى تشديد ايده‌جكنى ايضاح ايتدكدن صوكره قابينه‌نك موافقتنى استحصال ايتدى. بومذاكرات اثناسنده بارون فره‌دريق پترسبورغدن آلمش اولديغى تعليمات مخصوصه اوزرينه حكومتى نامنه بش بوز بيك سلاحك فرانسز فابريقه‌لرنده اعمال اولنوب اولنه‌ميه‌جغنى استمزاج ايتدى . بوطلبه جواب موافقت اعطا ايدن فره‌سينه ، نيم متبسم بارونه تأمينات قويه ايسته‌يور. و:

— هيچ برزمان ، بوسلاحك اوزرمزه توجيه اولنميه‌جقلرندن امين اولمق ايسته‌ردك ...

ديبوردى ، بارون عينى مأللده :

— بوخصوصده ، ايسته‌ديككز تأمينانى ويرمكه آماده‌يز ! ..

جواينده بولندى بوتاريخدن اعتباراً بوكى سپارشلر توالى، ومتعدد رسمى زيارتلر وقوع بولدى. بويله‌لكله فرانسز ـ روس اتفاقى حصوله‌كلدى بوراده محدود صحيفه‌لرده فرانسز ـ روس اتفاق تاريخندن بحث ايده‌جك دكلم يالكز مقاله‌مه نهايت ويرمزدن ؛ فره‌سينه‌نك آلمانيانك سابق برپارس سفيريله، قونت مونستر Münster له اولان خاطراتندن وبالخاصه ـ روسيه ايچون وضع ايتديكى بردستورى احتوا ايدن ـ بربارچه‌يى عيناً عرض ايتمك ايسترم:

« قونت مولسترى ١٨٨٥ سنه‌سنك نهايتنده پرنس دوهنلوهه‌يى استخلاف ايتديكى زمان طانيشدم . قونت بوتون معناسيله صلحپرور ، ايكى رقيب ملت آراسنده صلحى ادامه ايتمكه غيرت ايدن بر آدمدى . آرا صيرا، اوطوردقم فه‌زاندرى جاده‌سنده‌كى أويه‌م كلير ، زيارت ايدردى . يك صميمى كوروشديكمز قونت ؛ بر كون صالونده ، كنديسى و حياتنه يك صيق صورتده اشتراك ايتدىرمش اولديغى قيزى قونتس مارى ايله يالكز بولنديغى برانناده :

— سزى روسيه ايله اتفاقه سوق ايدن منفعت نه‌در ؟ شرقدن بر ايلك كليه‌جكندن أمين اوله‌بيلرسكز .

ديدى. بودستورى استعمال ايدن قونت ؛ اوزون مدت پترسبورغده اوطورمش اولديغى حالده ايى احتساسات آلمامش، بوتون محبتى انكليزلره وصوكرا حرث وذكالرينك مفتونى اولديغى فرانسزلره كيتمشدى .

— عزيزم قونت، ديدم . روسلرله بزم آرامزده اسكى برمخالصت موجوددركه، بونى ايلك ايمپراطورلق زماننده ودها صوكره سيواستوپول ديارلرى اوكنده تأييد ايتدك . واوندن صرف نظر ايتسه‌ك بيله ، سزك اتفاق مثلثكزه قارشى بزده برقوت وضع ايتمكه مجبور دكلمى‌يز ؟

— لكن بو مجبوريتى نرده كوريبورسكز ؟ ديدى . اتفاق مثلث سزى تهديد ايتديكى حالده سزكه محارب برملتسكز ، روسيه‌ايله براتفاق عقد ايتديككز تقديرده تجاوزيكز محققدر ...

بن اعتراض ايدرك ؛ يالكز بر تجاوز محتمله‌يه قارشى ، منافعكزك رقابه‌سى ايچون بو اتفاق عقد ايتمك ايسته‌ديكمزى تأمين ايتدم . قونت ؛ تكرار بومنفعته اعتراض ايتديكندن دوام ايتدم :

— أوت ، بزه تجاوز ايتمك نيتنده اولماديغكزه اينانايم . فقط بو يكى ايمپراطوريكز ، بالخاصه بسمارق موقع اقتداردن تبعيد ايتدكدن صكره نه‌اولاجغنى كيم تخمين ايده‌بيلير ؟

شيمدى‌يه قدر : قونتله اولان مباحثه‌يه هيچ قاريشمامش اولان قونتس مارى كمال حرارتله :

— لكن آلمانيورسكز، ديدى. ويلهلمله كوچوككن برابر اويون اويناردق . شيمديده برلينه هركيدشمده كيدوب زيارت ايتدم . كنديسى حسيات عاليه ايله متصف برذاتدر . هيچ برزمان اك اول محاربه‌يه ابتدار ايتمه‌جكنى تأمين ايدرم .

سفير قيزينك بوعاكه‌سنى تصديق ايتدى. قونتس، هركوروشديكمزده؟

— ايشته كوريبورسيكزكه ويلهلم محب صلح ومسالمت بر ذات ... ديبوردى . » عيناً نقل ايتديكم بو سطرلرده بزى علاقه‌دار ايده‌جك قونتك، روسيه‌ايچون وضع ايتديكى « شرقدن ايى برشى كلز » دستورى‌در. بوكونكى احواله باقاراق قونتك ، بوتفرسنه حيرت ايتمه‌مك ممكن دكل !..

ساقى صفدر

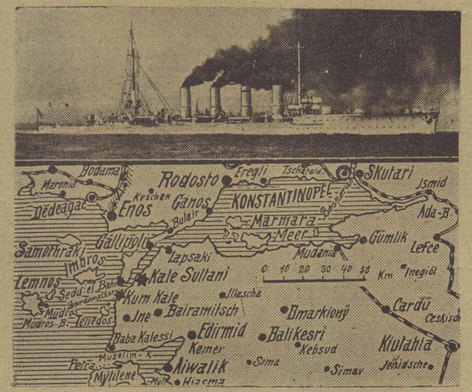

چناق قلعه بوغازندن چیقان ولمی‌ده دشمن مؤسساتنه موفقیتله تعرض ایدرن وتانامزدن بر طورپیل تارلاسنه دوشوب غرق اولان مدللی قرووازوی
Le croiseur-éclaireur « Midilli »

صلح مذاکراتنك محل جریانی اولان (بره‌ست لیتووسق) جوارنده بر استحکام‌اوکی
Devant une fortification de Brest-Litovsk

آلمانیا ایمپراطورینك سیویل قابینه‌سی مدیریتنه تعیین اولونان (فردریق فون به‌رغ)
M. F. von Berg, nouveau chef du cabinet impérial allemand

فلاندر جبهه‌سی محاربه‌لری : تعرض غروپلرینه منسوب خمپره‌جی عسکرلر ، استراحتده
Soldats à grenade au repos

پترسبورغده ، (سمولنی) مؤسسه‌سنده (له‌نین) ك حجرهٔ اشتغالی اوکنده نوبتجی عسکرلر
Factionnaires à la porte de la chambre à coucher de Lénine

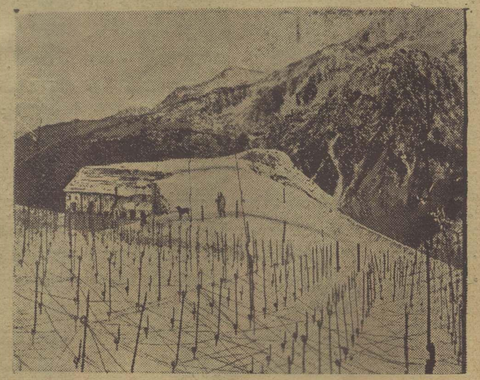

ایتالیان ساحهٔ حربنده : طاغلر اوزرنده (بره‌نتا) ایله (پیاوه) اراسنده بر آوستریا ومجار موضعی
Poste austro-hongrois entre Brenta et Piave

برلینده ، سوقاقلرده‌کی قارلری کورله‌مکه‌کیدن قادینلر وارکلر
Par temps de neige, à Berlin

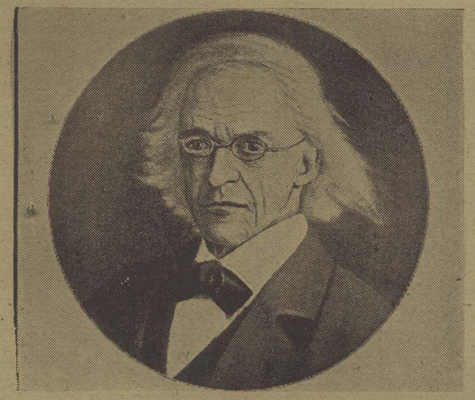

۱۰۰ نجی سنهٔ دوریهٔ ولادتی حلول ایدن آلمان تاریخ شناس شهیری متوفی (ته‌ئودور مومزه‌ن)
L'historien Théodore Mommsen

برلینده سطرنج اویونجیلری : مشهور اویونجیلردن (×) (روبن‌شتاین) ایله (××) شله‌خته‌ن آره‌سنده بر پارتی
Célèbres joueures d'échec à Berlin

۵۸ دشمن طیاره‌سنی اسقاط ایتدکدن صوکرا قانبره جوارنده بر سقوط ایله وفات ایدن طیاره‌جی باویرالی (ماقس‌موللر)
Feu l'aviateur Max Muller

آلمانیا ایله انکلتره آره‌سنده بر ائتلاف اوزرینه وطنلرینه عودت ایدن آلمانیه اسیرلری ـ (ئه‌مده‌ن) ك قاپودانی (قارل‌موللر) بومیانده‌در.
Prisonniers allemands échangés

ایتالیان جبهه حربنده : بر أوك دامنده دشمن طیاره‌لرینه قارشی بر اوستریا ومجار ماکنه‌لی تفنکی
Pièces austro-hongroise autiaérienne sur toiture

فاخرك مكتوبلرندن

ایلك بهار

— مادموازل ئه . ق یه —

... سوییورم نجمی، بیلیورم، بوتون ارقداشلریمك بونی ایشتدکاری زمان یایدقلری کبی سن‌ده برحیرت کوستره‌جك وبو آنی تعجبك تأثیرندن قورتلدیغك زمان درین برقهقهه ایله کوله‌رك :

— هیچ ـ دیه‌جکسك ـ فاخر بریسنی سورمی ؟..

اعتراف ایده‌یم ، بو خصوصده سن‌ده دیکرلری قدر حقلیسك !

اوت ، فاخر سورمی ؟..

شیمدی‌یه قدر بك اوغلی صالونلرنده کوردیکی پك یوکسك‌دن باقان بو کنج .. بوتون اوکنده سر فرو ایدن قلبلرك تقدیم ایدیلن عشقلرك آنات حظوظنده آنجق دقیقه‌لر یشایان ، صوکره اونلره مستغنی برنظرله باقان فاخر سوسین !.. محیطنده‌کی بوتون قادینلرجه فضله حرمتکار ؛ فقط عادتا حسسز بر کنج اولق اوزره طانیسلان ؛ بعضی کنج قیزلرك سویله‌مکدن ، لافید قالنقدن متولد برعصبیت ایچنده « صؤوق بر کنج!» دیه تعریف‌ایتدکاری فاخرك برعشق‌اولسون ! بویك‌اینانلماز برشی‌دکلی ؟

اوت نجمی ، هنوز مکتبده ایکن میسل ئه‌دوین م . ایله ، بوجلغین وشوخ آمریقالی کنج قیزله اولان او بویوك عشمك فردای خسوفنده ، اونك « فاخر، بن‌ازدواج ایتمیه‌جکم دیمه‌یورم . ازدواج ایده‌جکم ، هم‌ده صادق وابی بر زوجه اولاجغم؛ فقط برعشق ایله‌سومك‌اصلا!..» دیه‌رك بی مسعودیت ایله محرومیتدن متولد مشوش احتساسات ایچنده براقه‌رق سرکه‌جیدن اکسیرسله‌حرکت ایتدیکی زمان بن‌ده سنك کبی آرتق عشق ایچین‌اولانی بوتون آرزولریمك ، قابیلتلریمك نهایت بولدیغنه قناعت حاصل ایتمشدم . بووقعه‌یی تعقیب ایدن کونلرده هیچ برقادینك حسسندن آقان ذره‌لر ، آتشین تماسلریله قلبمك جودیه‌لرینی آریته‌مدی، ئه‌دوینك عشقیله برزمان تنور ایدن حیرات قلبیمی آیدینلاته‌مدی . روحم ایدی قرا کلقلر ایچنده افول ایدن برعشقك لایموت خاطره‌لریله نالاندی ، بن آرتق اونك خیالیله قماشمش نظرلرمله بوتون قادینلره یوکسکدن باقیور ، اونلرده بویوك شیلر آرایوردم . ئه‌دوینك خیالی‌بوتون حیاتمده برایده‌آل اولارق قالاجقدی ...

ایکی سنه قدر قلبم عشقه عائد هرشیئ اونوتدی. درین برخسرانك سایه‌سنده یشادی . قلبنك ماتملری ایچنده کندیسنه تقدیم ایدیلن بوتون قلبلره مستغنی برنظرله باقدی . یواش یواش‌درین برآرزو ، ینه سویلمك أمللری اویاندی . تطمین ایدیله‌مش نمایلاتك ویردیکی تردد وهیجانی بوتون شدتی ایله عودت ایتدی . موزیقینك سرمدی ترانه‌لری صولرك عصبی‌فشافشی، سماك پارلاق چیچکلری هپ بکا برعشقك آنات حظوظنی درخاطر ایتدیردی. اوزمان‌درین برتردد ایچنده کندی کندیمه صوردم. کیمی سوه‌جکدم ؟..

بن اویله بر قادین ایسته‌یوردم که بنی تبسملریله تسخیر ایتدیکی زمان قلباً دیکرلرینك اولماسین ! صوکره .. قلبمك عشق ایچین اولان بوتون احتیاجلرینی تطمین ایتسین !..

بوقلبمده هنوز انکشافه حاضرلنان برعشقك بسمله‌سیدی. ایشته اوزمان اوزون ترددفورتنه‌لری باش کوستردی. نظرلرم برچوق قادین‌چهره‌لری اوزرنده‌دولاشدی . هیچ‌بریسی قلبمك ظلمتلرینی آیدینلاته‌مدی . اوزون ومتردد کونلر برعشق خسرانك آلیم و اضطرابلی آغوشنده کچوردی . مع‌مافیه بن‌ده آرادیغمی بولمشدم . چونکه برکنج قیزی سوییوردم . شمدی ، سن بویوك برمسافله کیم اولدیغنی صوراجقسك. اونی هیچ بریکز بولامیه‌جقسکز؛ فقط بن‌ده سزی اوزون مدت مسافده براقیه‌جغم:

ئه‌دوین صاری صاچلی ایدی . بوبرقویو قرال، کوزلری اونککیلر کبی مبهم،اکلاشیلمز، درین‌معنالر صاقلامایور. اونککیلر کبی یوکسك، مغرور برروحك انطباعلرینی حاوی دکل .. ساکن .. آجیق برماوی، انسان اونك درینلکلرنده ، روحنی ، بوتون یورغونلقلرینی دیکلندیرن بر شی بولیور . ساکن وتسلی ویریجی برافق.. ایشته اوقدر ... کرزلی ؟..

بوسؤالی بکا صورمه، بیلیرسك که بنم اسکی براعتقادیمه کوره‌بوتون سویلن قادینلر، یالکز کندی عاشقلرینك افقلرینی تنویر ایدن برر بیلدیز درلر. بوده اویله. یالکز چهردسنك خطوطنده معنیدار برانجه‌لك، قرال صاچلری آلتنده پارلایان ماوی کوزلرنده ، دهاصوکره یونلرك هیئت عمومیه‌سنده بنی جذب ایدن برشی وار .

کولیورسك و « فاخر ـ دییورسك ـ بوتون دیکرلری کبی عشقك نظرلرینه بخش ایتدیکی دومانلر ایچنده مبالغه ایدییور ، »

خایر، نجمی ، بکا اعتماد ایت !..

شیمدی بکا اونی ناصل طانیدیغمی صوراجقسك. بیلیرسك که سونلر بربرلرینی نه‌ره‌ده طانیدقلرینی بیلمزلر. بن‌ده‌اونلر کبی‌م، یالکز خاطرلادیغم یرشی وارسه اوده قلبمده بردنبره حس ایتدیکم برانجه‌ایدر . بربریمزی اوزون مدت کوردك نیه‌باشی بغچه‌سنده ، پهرایالاس صالونلرنده کچیرلن مشترك دقیقه‌لر عشقمزك مقدماتنی احضار ایتدی . اوراده نیسملریمزك ویردیکی سعادت ایچنده مهتز ، نظرلریمز متمادی تلاقیلر ایچنده مکنون عشقه عائد شیلری بویوك بر اینجه‌لکله یکدیکرینه الهام ایدرکن سویشدك ودقیقه‌لرك کذارشنی حس ایتمه‌دن، محیطمزه لافید اینانلمز سعادتلر یشادق. او آلی چکه‌سنده، نظرلری بنده کیم بیلیر نه کبی عشق دوشونجه‌لری ایچنده یشار، عین زمانده اونك الهی‌ضعفی ایچنده آزیلیرکن ، بیلمم نه کبی حسلرله چیرپینان قلبمله اونی دوشونور ، نختیار دقیقه‌لر اصرار ایدردم .

بعضی اقشاملر او کلیز بنی ارارکن کوزلرنده اویله الهی رلمه اویله یتشملر امیدلر واردی که ، اودقیقه‌ده هر شیئك بنمه‌سنی ، اونك، بوتون نهایتسز آرزولریله بنم اولمسنی ایستردم . صوکره او اوطورور . متبسم دوداقلریمز کوزلریمزك یتشدیره‌مدیکی آرزولری صاییقلار. موزیقینك اوزاقدن آقان ترانه‌لری ایچنده برعشقك ابدیتنی ادراك ایدردك .

صؤوق‌وقارلی برقیش اقشامی، پهرایالاسده ساعت بش‌چالنده ایدك، کوزلرنده دولاشان سحرلی دالغه‌لر قارشیسنده مسخور ایکن اورکسترا ـ غریفك «له‌تسته‌فرولینغ» نی چالمغه‌باشلادی. بویوك‌وعظمتلی دقیقه‌لردی؟.. روحم موزیقینك أیدنلری ایچنده اوچارکن بوخیال آمیز آهنکك تأثیرلری آلتنده بوکالمش . برعشقك بویوکلیکی قارشیسنده رکوع ایدر کبی یاری قپانمش کوزلرمله اوکا باقیوردم . او ایسه آللرینی ، ازلیتدن استمداد معاونت ایدر کبی قاووشدیرمش بکا باقیور . بایغین نظرلریله بیلمم نه کبی شیلر افهام ایتمك ایسته‌یوردی . ایشته عشق ، حیات ، هپ بودقیقه‌ده ایدی . نه‌ایسته‌یوردم . آمالم نه ایدی ؟.. بیلمه‌یورم . بیلدیکم برشی وارسه اوده بوکنج قیزی چیلغنجه سودیکم ایدی ...

نشاطلامی ۵ ـ ۷ ـ ۳۳۱ — فریدون نجمت

حکایه :

یالی قازیغی

خورشید شریف بك اصرار ایدییوردی:

— بوکا امینم، أوه‌ت؛ بن‌ده أمساك ایله حرکت‌ایتمه‌سه‌م، قادینلری سورو ایله پیشمه طاقابیلیرم . آما بن یوز ویرمه‌یورم یوقسه . .

اوته‌کیلر ، انحنالرنده استهزا قاباران قهقهه‌لرله کولدیلر. سوزان‌خانم،

— احتمال ، دیدی .

خورشید شریف ، دایمی کرام‌الدینك قولاغنه أکیله‌رك ،

— زمانه قادینلری، اورالغوتان صورتلی حریفلره بیله .بابیلییورلر ؛ اویله دکلمی جانم ؟

دییه ایرکوندی .

او ، کندینی جوق کوزه‌ل ، وچوق لطیف صانیردی . اوداسنده یالکز قالدیغی، وسعادتنی وجودنده که‌ریندبره‌ن بر احتیاج حالنده حس ایتدیکی آنلر ، آینانك قارشیسنه کچر ، عفتله طراوتی أبدیله‌شن یوزینی، کوروجی‌یه چیقاجق برقیز قادار اوزون اوزون سیر ایده‌ردی. کوزلرینی سوزه‌ر ، بورونی پارماقلری آراسنده کوچولتوب یاصصیلاتیر، صالیاسنی محافظه‌دن عاجز ، ایری، یوغوم بوغوم دوداقلرینی بوزه‌ر ، آیری آیری لطیف بولدیغی بوعضولرینك امتزاج ایتمیس جاذبه‌سنه بابیلیردی .

حالبوکه ، او، اوزون بویی ، أوکه أکیلمش بویونی ، مثلث‌شکلنده بر به‌ره‌ر دوکانی لوحه‌سنی آکدیران یاصصی واوجی سیوری ورونیله، هرشیدن زیاده ، خاموری فنا یوغورولوب یچیمی ویربله‌مه‌مش بر فرانجه‌لایه بکزردی . قادینلر ، اونی کورنجه ، یوزلرینی أکشیته‌رك جه‌ویریرلر ، بر قاچ آدیم کیدوب‌ده اوزافلاشدقدن صوکره ، دونوب آرقاسندن کولوشورلردی .

او ، بونلری عادتا بیلمزدی . حیاتنده التفات ایده‌ن هیچ برقادین تبسمی کورمه‌مش اولماسنی عفتنه حمل ایده‌ن ده‌لیقانلی ، بونی بر فضیلت کبی ، مغرور ، باشقه‌لرندن آیریلان بر امتیاز افتخاریله آرقاداشلرینه آکلاتیردی .

کوشه‌دن،کوز قیرپارق اونی‌سوزان‌خانمه کوسته‌ره‌ن عمجه‌زاده‌سی ،

— خورشید بك ، دیدی، نافله. بزی ایناندیراماياجقسك ! بونك عکسنی، جانلی برمثال ایله بزه اثبات ایتمه‌لیسك !

سوزان خانم ،

— سزده آما بکلر ، دییه‌لافه قاریشدی ، زاواللی‌نی انکساره اوغراتمق ایسته‌یورسکز. اونك معصومیتنه حرمت ایدیکز !

خورشید شریف ، دیك دیك باقدی ، بوسوز ، قلبنده کسکین‌بر طیرمیق یاراسی آچدی. بردن خیالنده، آینادەکی کوزه‌للکی جانلاندی. انکسارمی؟ نه‌دن انکساره اوغراياجقدی . أك‌قهر ایدیجی تسخیر قدرتیله ایدیله‌ن بواستهزا جانی صیقمشدی . آرتیق چوق‌اولیورلردی . کوچوك برکپن آتشی ، قلبنده آله‌ولنه‌رك کوزلرنده طوبلاندی . ینه اویله دیك دیك باقدی .

*
* *

لاف باشقه مجرایه دوکولمشدی . ده‌ره‌دن ته‌په‌دن قونوشیورلردی . بوآرالق سوقاق قاپوسی چالیندی . قالین بر أرکك میریلتیسی اولدی . کرام‌الدین بك ،

— تلفراغیدر مطلقا ! دیدی

خدمتجی‌قیز ایچری کیردی . خانمه تلغرافی اوزاتدی . سوزان خانم،

— اوو ، کیدییورز !

دییه علم‌وخبری امضالادی صوکرا آچارق یوکسك سسله اوقودی:

— « بوصالی پوسته‌سیله حرکت ایدیکز . رفیق »

أللرینی چیرپاراق برچوجوق‌قادار چوق‌سه‌ویندی. قونیه‌ده مکتوبجی اولان قوجاسنك یانه کیده‌جکدی .

شیمدیدن سه‌وینیورم، دییوردی، بولجیلق نه‌قادار أکلنجه‌لی اولاجق. ده‌کیلمی ؟

بونك‌او زه‌رینه اوزون بولجیلقدن بحث اولوندی . صوکرا ، عزیمت کونی استاسیونده بیرله‌شمك اوزره آیریلدیلر .

قاپودن أك‌أول خورشیدچیقدی آرقادن کولوشه‌کولوشه‌کلن دایسیله عمجه زاده‌سنه آلدیرمایارق ایله‌ریله‌دی. کیجه چوق أسردی روزکار چوق سرت ، چوق صوئوق أسیبوردی ، قارشی کوشکك باغچه‌سنده هاولایان کوبکك سسی ، پارچه پارچه یوزینه چارپیوردی . قاشلری جاتیق ، ده‌مینکی مباحثه‌دن مضطرب دوشونوردی . حقیقت ، کنج وکوزه‌ل اولدیغی حالده ، هنوز هیچ بر قادین التفاتنه نائل اولمامش بولونماسنك صرف عفتندن ایله‌ری کلدیکنی اثبات لازمدی .

بردن ایری دودافلری ، کیفلی بر تبسمله بوسبوتون بویودی . نظرینك رؤیتنی قیصارق ، پارماغنی شاقاغنه کتیردی .

— تمام ، دیدی ، بو أبی .

صوکرا دوندی؛ آرقاداشلرینی بکله‌دی. یان یانه یورومکه باشلادیلر.

— سز جانلی اثبات ایسته‌یوردیکز ها ؟ ،

— اوه‌ت !

— اویله‌یا ، اویله‌یا !

— پك‌اعلا، صالی کونی هم‌ده بمله أکله‌نه‌ن سوزان‌خانمه قارشی!

— نه دییورسك ؟ دهشت واللهی!

— ناصل یعنی ؟

— اوراسی بنم بیله‌جکم شی !

— آلله عشقنه سویله !

. . . . .

— وداع ایدرکن . . ترنك تام حرکت زمانینده ، « سزی سه‌وییورم » دییه‌جکم ؛ ایشته اوقادار .

— ئه ، صوکرا ؟

— صوکرسی ، عذاب ، بحران ، عشق ، أذا ....

— بکی آما ، بز بونی ناصل اوکره‌نه‌جکز ؟

— مکتوبلردن .. کوره‌جکسکز نه اعترافلر اوقویاجغز !

برآرابا قادار پاطیردی اله کولوشدیلر . قاپولری اوکنه کلشلردی. خورشیددن آیریلاجقلردی . آلنی صیقارلرکن ؛

— کورملم سنی !

دییه غیرت ویردیلر . آچیلان قاپویه برمدتجك کیرمه‌دیلر . قویو أسمر کولکه‌لی سوقافده اوزافلاشان خورشیده باقییورلردی . او ، روزکارلرك اوکنده ، ایسدر قورتولمش بر چاماشیر پارچاسی کبی ، أتکلری دالغالانارق ، قییوریلان ، بوکوله‌ن باجاقلری اوسقنده بی‌اختیار قوشوبوردی .

***

سوزان‌خانم ، ایرته‌سی صباح ایرکندن، وداع ایچون تیزه‌سنك أوینه کیتمشدی. چایلر ایچیلدکدن‌صوکرا، تیزه زاده‌سی کرام‌الدین،خورشیدك بلانی قیریلا قیریلا کوله‌رك اوکا آکلاتدی. اوزون اوزون آلای‌ایتدیلر. صوکرا سوزان خانم باشنی صاللایارق ،

— اویله ایسه ، دیدی ، آجییورم آما ، کندی ایسته‌یور ، نه یاپایم ؟ ترمن قالقارکن ده‌کیلمی ؟ کوزه‌ل ! کوروروز او !

ودوشونجه‌سنی بر سر کیبی مراق واهمیتله آچدی .

**

ایکنجی قامپانا چالینمشدی . یولجیلر، مأمورلر، حمالر تلاش ایچنده

ایزونزو ساحهٔ حربنده : تعرض غروپلری ، تعرضه حاضرلانیرکن

Groupes d'assaut s'apprêtant à l'action, sur l'Isonzo

قوشوشوب دوروپورلردی. سوزان خانم قومپارتیمانه پرلهشمش، کندینی تشییعه کلنلرله پنجرهدن قوتوشویوردی . خورشید شریف ، قارشیسنده غارك قالین ، کیرینتیلی چیقینتیلی دیوارینه دایانمش ، یافلاشان دقیقهیی هیجانله بکلیوردی. بوش بوغاز اقربا قادینلر ، پنجره اوکنه اوشوشمش سرچهقوشلری کبی، جیویلداشاجیویلداشا، نفس آلمادن قوتوشوپورلردی.

ساعتنه باقدی . داها ایکی دقیقه قالمشدی . اوچنجی قامپانا چالار چالماز یافلاشاجق؛ دهرین عشقنه اسیر مفتونلر کبی یالانجقدن متأثر، اوکا برقاچ کلمه سویلهیهجکدی . هیچ شبههسز بوقاداری کافیدی . کندیسی جاذبهسز ، بایاغی بولان بوقادینه قناعتلرینك عکسنی تسلیم ایتدیرمك ، کیتدیکی یرده تولدوروجی عشق عذابنه دوچار ایتمك ، نه قادار ، نهقادار پارلاق اولاجقدی یاربی ! .

شهفك دودوکی اوتدی . مأمور اوچنجی قامپانایی‌ده چالدی . قوندوکتورلر :

— تمام ! . تمام ! .

دیبهباغیرپیوورلردی. تشییعجیلر آریلیور، صیقیلانلر براقیلیوردی.

خورشید ، پاصلی برایکی صارصیلیشدن صوکرا آغیر آغیر قالقان واغونه یافلاشدی . هیجاندن پاطلایاجقدی. سوزان خانمك النی صیقارکن اداره‌سی بوزولان سینیرلری پارماقلرنده قاص قاتی اولمشدی . دیلنی مشکلاتله دوندوردی :

— سزی ...

دیبه باشلایاجقکن ، کنج قادین معنالی کوزلرینی کوزلرینه دیکدی.

آنی داها شدتلی صیقارق وهیجان ایچنده اوتانارق ،

— آجی بر اعتراف خورشید بك ، دیبه میریلداندی ، سزی . . سهوییوردم ؛ حالا .. ده . . . . . .

دوام ایدهمدی ؛ کوزلرینی یره چهویردی . فقط خورشیدك قلبنه بربیوك طاش دوشهرکیبی اولدی. نفسی طوتولدی . کوکس آغیرلاشدی. صاچندن باشلایارق طیرناقلرینك اوجنه قادار قیصه حمله‌لرله بر یانغین آلهوی کبی تکمیل وجودینه استیلا ایدهن قانی آلارنده طوپلاندی . ترنله برابر یوروین باجاقلری کهوشهدی . آنی قادینك آلندن صیریلدی . دوردی. واوزون مدت کوزلری ، کیتدکجه اوزاقلاشوب کوچولهن ، آراصیرا طومبول ، بیاض آلیله وداع ایدهن سوزانده قاپلدی قالدی .

* * *

اوکوندن اعتباراً ، ایکی آیلق برفاصلهدن صوکرا اونی کورهنلر ، بوقادار آز برزمان ایچنده ، بوقادارجوق ضعیفلاماسنه شاشدیلر. اوزون بویی ایچهلدکجه ایچهلدی . یوزی چوقورلاشدی . وسیوری بورونیله قولاقلری ، آکلی پارچالر قادار ثقیل میدانه چیقدی .

شیمدی ، زواللی خورشید شریف بك ، نهایتسز دهکیزلرك صوکی کلمهیهن دالغالریله آشینا آشینا ، هرکون برآز داها ایچهلوب خراب اولان بر یالی قازینی کبی ، عشق دریاسنك ساحللرنده ، برر برر چارپوب معنویتنی کهمیرهن اضطراب دالغالرینی صاییور.

۱۰ ، ۱ ، ۹۱۸ : قیزیل طوپراق

زلفت هاشم

رسملر یمز

شامده اعمارات

بحریه ناظری جمال پاشاحضرتلری، شامده بولوندقلری صیرهده، قوماندانلغك وظائف مشکله وامور معظمه‌سی آره‌سنده، شام شریف، شام جنت مشام کبی صفتلرله یاد اولونه‌کلن شرقك بوقدیم وقیمتدار بلده‌ستك، بوکون، شرقك آموزج بدایعی محافظه ایتمه‌سیله برابر، نام بر معمورهٔ مدنیه شکلنی اکتساب ایتمه‌سی ایچون بیوك همتلر صرف ایتمشلردر. آثار قدیمه‌نك تعمیر وترمیمندن، ارککلر وقادینلر ایچون دارالصناعه‌لر تأسیسندن باشقه ، شهرك واقفسانه بریلان داخلنده تنظم و اعماری ، آتیاً انکشافاتی تأمین اولونمش ، — بونسخه‌مزك ایلك صحیفه‌سنده و۲۰ و۲۱ نجی صحیفه‌لرنده تماشایدیلان متعدد رسملردن ومنظره‌لردن‌ده برفکر حاصل ایدیله‌بیله‌جك — کنیش بر جاده آچدیرلمش وجاده‌نك ایکی طرفنده تدریجاً محتشم مبانی ومؤسسات وجوده کتیرلمه‌سی اسبابی‌ده تهیه اولونمشدرکه جناب شهاب‌الدین بك افندی اخیراً شامی زیارتی وسوریه سیاحتی احتساساتی رنکین قلمیله نقش ایتمکده اولدیغی مکتوبلرینك برنده دیبورکه :

[سوق البزوریندن جمال پاشا بولوارینه چیقنجه : اووح ! دیدم چارشیلرك لوشلغندن وکذرکاهلرك اعوجاجندن خفقان حس ایتمکه باشلامشدم. قرق بش متره عرضنده بو آغاجلی وصولوجاده سرچهلرك قطرات ترنمی ایله مملو کنج دالارینی بریلدیازه کبی روحمك اوستنده صانکه صاللابوردی. ایکی صره چنار فدانلری، هیچ صوصمایان فسقیه‌لی خوضی ، یایا قالدیرملری ، سواری وآرابه یولریله جمال پاشا جاده‌سی تورکیانك بی نظیر بولواری‌در . برلیلر بولواره رغبت ایتمك ایچون « چورخر » پروژه‌سنك قوه‌دن فعله کلمه‌سنی بکلیورلر . هی ، « چورخر » اسویچره‌لی بیوك بر صنعتکاردر . ایتالیه‌جق قدر معتدل شرائطله شامك تنظیمنه عائد پروژه‌لری حاضرلامنی درعهده ایتمش . بوابنیهٔ بدیعه‌نك پلانلرینی رصولوبویا تابلو کبی تماشا ایده‌بیلیرسکز . بونلر بولوارك ایکی کنارنده موجودیت حقیقیه آلنجه ، سزی تأمین ایده‌رم‌که . جمال پاشا جاده‌سی بر « بیك بر کیجه سوقاغی » اوله‌جق ؛ واوزمان، بلکه ایلك راست کلدیککز آدمه سوره‌جقسکز : « هارون‌الرشیدك سراینه نره‌دن کیدیلیر ؟ » و شام اهالیسی کوکسلرینی کره‌کره : « ویانه‌نك « غراین »ی ، برلینك اخلامور آلتی جاده‌سی وارسه بزم ، جمال پاشا بولوارمز وار ! » دیه‌بیله‌جکلر]

تاریخ شناس نورودور مومزه‌ده

بو نسخه‌مزده مندرج دیکر متعدد رسملردن بر چوغی، آلتلرنده‌کی تعریفات ایضاحه کافی‌در . بو رسملر میانده، مورخ شهیر « مومزه‌ن » نك تصویری‌ده واردر ، ۱۰۰ نجی سنهٔ دوریهٔ ولادتی مناسبتیله نقل ایدلمش‌در .

نه‌نودور مومزه‌ن ، ۱۸۱۷ ده شلزویغ‌ده غاردینغ بلده‌سنده تولد ایتمش‌دی ، ۱۸۴۸ سنه‌سنده لایپزیغ دارالفنونده حقوق معلمی بولنمقده ایکن سیاسیاته حرارتله آتیلمش اولماسی سببیله بورادن انفکاك ایله‌مش‌دی ؛ ۱۸۵۲ ده زوریخ دارالفنونده روما حقوقی معلملکنده بولونمش، ۱۸۵٤ ده بره‌سلاو ، ۱۸۵۷ ده برلین دارالفنونلرنده تاریخ قدیم معلملکی یاپمش دی. رایخستاغ اعضالغنه انتخاب ایدلمش، لیبرال فرقه‌سنده ، وقتیله پرنس بیسمارقك معارضی کسیلمش‌دی . متعدد آثاری میانده اك مهملری روما تاریخی ، روما حقوقی ومسکوکات حقنده‌کی اثرلردر .

مومزه‌ن ، ۱ تشرین‌ثانی ۱۹۰۳ ده شارلوتنبورغ‌ده وفات ایتمش‌در.

فلسفه تاریخی : ۲

ازمنهٔ اولیه‌ده فلسفه

چین . — بو مملکتك عنعنه‌لری، اك قدیم کتب مقدسه‌لرینی بك رجعی زمانلره عطف ایدر . بونلرك بیان اولنان قدملرینه حقیقی برقیمت تعیین اولنه‌ماز. لاکن چینلیلر (بودا) زمانننه قدر، عالمك قسم متباقیسندن تماماً آیری برحالده یاشامشلردی. بناءً علیه اقوام مجاوره ایله کندیلرینك ذهنیتلریی تعدیل ایده‌جك صورتده مناسبات موجود اولدیغندن ، اونلرك حیات اجتماعیه وفکریه‌سی بر یکنسقاق ابراز ایدر ، وبو جهتله (بودا) نك هنده ظهور ایتدیکی دوره نسبتله تقدم ایدن زمانلری نظر اعتباره آلمامق ممکن اولور. کتابلرندن بعضلری اونلرك اك اسکی حال ذهنیه‌لرینی بذاته ارائه‌ایدر، بونلردن (ئی-کینغ) دنیان مجله، (قونفوجیوس) طرفندن تفسیر ، ویکی باشدن ترتیب وتنظیم اولنمشدر .

موسیو (پوتیه) (۱۸۰۳ - ۱۸۰۱) یه نظراً (ئی - کینغ) (کتاب الاستحالات) ایکی متندن مرکبدر . بونلردن بری (فوهی) (میلاددن تقریباً اوچ بیك سنه اول) یه عطف اولنور . دیکری قبل‌المیلاد اون ایکنجی عصره طوغری قلمه آلنمشدر . بو کتاب، خطوط متوالیه ومنکسره‌دن مرکب بریازی ایله یازلمشدر. اعداد وارقامه برمعنای تمثالی عطف ایدن برمذهبه عائد اعتقاداتی احتوا ایدر. بونك امکان درجه‌سنده وقوع بولان تفسیرینه کوره (فوهی) وحدت عالمی اصلا تصور ایتمامشدر . اونك اهمیت وبردیکی جهت ، مثلا ، بر زمانده ایکی وجوده قائل ، بر مسلکدر : بونلردن بری سما ودیکری ارضدر . بو مذهب ، هر درلو اسطوره‌لردن ، اونلرك دلالت ایلدیکی حالت اجتماعیه‌دن اقدمدر. (ئی-کینغ) ده نه‌ارواحدن ، جنلردن ، نفس انسانی ویاحیوانیدن ، آخردن ، نه‌ده عالم مادیدن مستقل برالهخالقدن بحث اولنماز . بوتون بوشیلر ، اوراده مسکوت عنه قالمشدر. ثنویه، اصنامه‌عبادت‌ده موجود دکلدر. فقط مابعدالطبیعی فکرلره تصادف اولنور . چونکه سما ایله ارض ، ذی‌حیات موجودات کبی ملاحظه اولنمشدر . بوندن صنم کلمه‌لرك ، یعنی کندیلرنده عبادت اولنور برمعنا بولنان الفاظك، اشیای ثنویه‌دن، یعنی اوکلمه‌لرك خارجده اشکالی اولان اجسام مصنوعه‌دن اقدم

[۱] ژان - پیر - کیلیوم پوتیه فرانسه مستشرقیندندر . شرقه عائد اولمق اوزره تاعو مذهبی (۱۸۳۱) هندولرك فلسفه‌سنه دائر تجربهٔ قلمیه (۱۸۳۳) تاعوته - جینغ (۱۸۳۸) شرق کتب مقدسه‌سی (۱۸٤۰) قونفوجیوس ومانجیوس (۱۸٤۱) نام اثرلرك صاحبیدر .

اولديغى اكلاشيليور . انسانلر ايلك دفعه ، شووقعه‌دن استدلال اولنديغنه كوره ، ذهنلرنده ادراك ايده‌مدكلرى و كنديلرندن يوكسك وقدرتلى بولدقلرى اشياوحادثاته برمعبودماهيتى ويرمشلر، اونى عبادت اولنور بر صنم حالنه كتيرمشلر ، بعده اونك ايچون برشكل مخصوص قبول ايلمشلردر. مع‌مافيه چين ذهنيتنك استحصال ايلديكى بونتيجه، باشقه اقليم ومملكتلر ايچون‌ده عينى حقيقت اولمق لازم كلز. ثنويه، اصنامه عبادت‌دخى يك عمومى بر ردائت فكريه‌نك، مشبهه‌نك برصورتندن باشقه برشى دكلدر .

(فوهى) يه كوره، سما، قوهٔ عاليه‌در، عنايت ربانيه طرفندن مؤكل ذهندر . بوتون وقايع انسانيه اوكا تابعدر . بوعالمده اعمال حسنه وسيئه‌نك جزاسنى ويرنده اودر . بومذهبده سمايى اشارت واوكا دلالت ايدر بر حرف مخصوص قبول اولنمشدر . بوحرف ، عينى زمانده مبدأ مذكرى ، حركت ايله قوتى ، شمس وضيايى تمثيل ايدر . ارضه اشارت و دلالت ايدن حرف ايسه بالعكس ، مبدأ موئى، ضعف وسكونى، ظلمت‌وبرودتى، قمرى ، كنديسنده سافليت ، نقصان ، انفعال اوصافى بوتانان اشيايى ارائه ايدر .

اشيا ، تركيب صورتيله تولد ايدر و انحلال طريقيله منعدم اولور. بوراده (اشيا) كلمه‌سنك يرينه (صورى) اقامه ايدكز . بسيط اولديغى قدر عميق بر حقيقته واصل اولورسكز . تناسل ايله انحلالدن عبارت ايكى حده، ايكى تعبير (وجود ايله لاوجود) ، بوتون اشيانك كچيرديكى تناسخاتى، ويااستحالاتى، تبدلات وتغيراتى ارائه ايدر .

تمثالهٔ عدديه ، ازقامده بر ماهيت فوق‌العاده كورمك حالى ، (فوهى) نك مذهبنه مؤخراً انضمام ايلمشدر . هيأت عموميه‌نك ندةقانندن بو اكلاشيلور ، اوكا كوره ، اساس برخط‌مستقيمدن مثلا (—) ده اولديغى كبى ، عبارت اولان تك عددلر ، سما ، وحدت، كامل‌در. بالعكس ثنائيتدن، ايكيلكدن، منقطع خطلردن، مثلا (— —) ده اولديغى كبى ، متشعب اولان ، جفت عددلر ، ارضك رمز وتمثلى اولوب ناقص‌در. بو خطوط واعدادك امتزاجندن موجودات ، نجوم ، مواسم حصوله كلمشدر .

(ئى ـ كينغ) ، كورلديكى وجهله ، دقته شايان برمذهب طبيعيه ايله نشانه داردر . اوندن صوكره بويوك (يو) نك قبل‌الميلاد ٢٢٠٠ سنه اول يازديغى اثردن قالمش اولان (شوكينغ) دنيلان اجزا كلير، كه بونلرده ١١٦٦ ـ ١١٢٢ تاريخلرنده (ئى ـ چو) طرفندن تنظيم وتحرير اولنمشدر . بو اثرده يك كولونج بر عدم انسجام واردر . اونك قبول ايلديكى بش عنصر عظم شونلردر : صو ، آتش ، آغاج ، معدن ، طوپراق ، بش ملكهٔ فاعله ذكر ايدر : وضع ، لسان ، رؤيت ، سامعه ، فكر . حكومت ايچون ايچون سكز مبدأ ويا قاعده بولور . اشياى دوريه بشدر : سنه ، قمر ، شمس ، نجوم وثوابت ، بروج . بعده اعداد نجميه‌دن ، سلطان چاتيسى ويا ثابت محور سلطنتدن بحث ايدر. علامات سبعه ايله احوال مشكوكه‌نك تدقيقنى كوسترر. حادثات سماويه‌نك رصدينه وعام نجومه دائر بياناتده بولنور . بعده بش سعادت ويدى مصيبت كلير . (مذهب عالى) نك تقسيمات سبعه‌سى بونلردن عبارتدر .

چينليلرك فكرى، صنعتلرى كبى، تناظردن محروم كوزو كور، ياخود هيأت مجموعه‌يه ، كله ربط ايدلمامش ، اوندن آيرى قالمش تفصيلات ايچنده ضايع اولور ويا خود او هيئت مجموعه‌يى، اوكليتى برنوع سيس ايچنه بورونمش كبى نظر ملاحظه‌يه آلير. اشياوحادثانك ذهنده انعكاس ايتديرديكى حقايق ادراك ايده‌مز ، اونده اظهار عجز ايدر. صورت‌ده ، كرك نامتناهى برطرزده انقسام ايلمك ، كرك يكديكريله التباس ايتمك جهتيله ، ايلك صفحه‌يه ، صنعتك تناظردن محروم اولديغنه منجر اولور . چينده باشليجه ايكى مدرسه وجوده كلمسى بوندن منبعثدر : برى اثباتى و اخلاقى‌در ، مثبت فكرلره استناد ايدر ، مناسبات اجتماعيه ايله عمومى اصول اداره‌نك تشكيل ايلديكى مداردن اوزاقلاشمز ، اونكله دائما صيقى بر ارتباطده بولنور . ديكرى ارض ايله انسانلرى، متمكن ايله جسمانى اولان شيلرى اهمال ايدر : وجود ايله لاوجودك عينيتنده ، وحدتده كندنى غيب ايدر . بر وجودية متصوفه‌دن ، بر جودت فكريه طريقيله، قاينوسزلق ايله، سكون وحضوره ، جهالتده اصرارايله سعادته واصل اولديغنى ظن ايدر . خلاصهٔ ليسيه‌يه ، هر شيئك بوقاغنه قائل برمذهبه طرفدار اولور. برنجيسى مفيدوفائده اساسنه مستنددر ، مسلك مفهمى تعقيب ايدر . چينك روحيدر . قاآنلر وزمرهٔ ادبا طرفندن قبول اولنان احكامى ، ايكى بيك درت يوز سنه‌در چينك حيات عموميه وخصوصيه‌سنى اداره ايدر . بونك رئيسى (قونفوچيوس) در : خاطره‌سنه اتحاداً انشا اولنمش بيك بش يوزى متجاوز معبدده ، او ، لطفكار برملك مؤكل كبى ، حالا مظهر احترامدر . ديكر مدرسه‌نك‌ده مقتدالرى واردر . فقط بونك درميان ايتديكى مبادى، حيات اجتماعيه‌نك ترقى وتكاملى ايچون عاقر ومشئومدر. مع‌مافيه (بودا) مذهبى ايله رهبانيتك چينه داخل اولمسنه يك قوتلى صورتده يارديم ايتمشدر. موسيو (بوتيه) ، بونك غربى برمنشأى اولديغنه ؛ ومؤسسى اولان (لاتوجو) نك مذهبى هندن كتيرديكنه تمايل ايدر ؛ واونك ايلرى‌يه سورديكى نصوص اعتقاديه‌يى چين دهاسيله حال تضاددده كورور . فى الحقيقه مذكور مذهب ليسيه ، يك عاميانه موفقيتلره مظهر اولمش ، (بودا) مذهبى دخى چينده يك واسع وسريع صورتده انتشار ايلمشدر .

اختلافات ظاهره‌سنه رغماً ، (لاوجو) نك خيرسلطانى‌يه وصول ايچون قبول ايلديكى حكمت وجديه ايله يك آشكار مناسباتى واردر . اكر بودلائل ايله مذهب واقعك هندن چينه كلديكنه حكم اولنيورسه، بو ، يك يا كلشدر.

هرايكى مذهبك، وبونلردن مشتق طريقلرك وصف مشتركى، متمايز وصفات ذاتيه‌ايله محدود ومتصف، بر وجود خالقك فقدانيدر. وايشته بو ، (لا اوجو) مذهبنك هندن كلديكنه صورت كافيه‌ده

دلالت ايدر ، چينليلرده ، اونلرك لسانده ، جناب بارينك ، مقولهٔ الهيه‌نك راسم مخصوصى بوقدر. (لاوچو) نك (تاعو) ديديكى شى ، مابعدالطبيعى بر مبدأدر . بر سكون ازلى‌در . محرك غير متحركدر . لايختلفدر . تحول و تخلف قبول ايتمز . هر شى اوندن صدور ونشأت ايدر . هر شى اوكا دخول وعودت ايدر . بو اوصاف وخطوطك چوغى ، شبهه‌سز ، (يارمنيد) ك ، و حتى (سن‌بول)ك بيان ايلديكى وجود خالق ايچون‌ده موفق ومناسبدر. لاكن اوصاف مذكوره بر ذات حقيقى تشكيل ايله‌مز . (قونفو-چيوس) ، (لاوچو) يه نسبتله ، الله مفهومنه دلالت ايدن بوتعبيرده دستورلره بيكانه‌در. (ئى ـ كينغ) ك ذكر ايلديكى فكرلره قناعت وتمامك هر شيدن اعلا اولديغنى قبول ايله اكتفا ايدر . فقط مابعدالطبيعه‌يه عائد بياناتى يك ابتدائى‌در . اونك مالكانه فلسفه‌سى اخلاق ايله ادارهٔ حياته متعلق خصوصاتدن عبارتدر. كذلك انسانك ماهيت و منشائيله‌ده يك آز مشغول اولور . اشيايى اولديغى كبى نظر اعتباره آلير .

بوراده آسياى شرقيده ساكن مونغول هرقنه عائد و شايان دقت بر وصف اصيل واردر. اونلرده، صنملر، هرنوع خرافه‌لر، اجداده عبادتلر ، ادبانه اوصاف خارجيه‌سى ويرن آيينلر بولنور ؛ فقط الوهيت ديننلن مفهوم بولنماز . تفصيلات سابقه‌ده بونى اثبات ايدر.

(لاوچونك) قبل‌الميلاديدنجى، (قونفوچيوس)ك التنجى عصرده يشادقلرى مظنوندر . بناء عليه بونلر ، يونانك ايلك فلاسفه‌سى، (طالس) (آناقسيماندر) (وايليوينا) مدرسه‌سى منسوبلرى ايله معاصردر. كنديلرينى دها اول ذكر ايتمكلكمز ، اونلرك غرب فلسفه‌سنه يابانجى اولمالرندن ، بونك اوزرينه بر كونا تأثيرلرى بولنديغندن منبعثدر .

مصر . — (شامپوليون) [١] ايله خلفلرى سايه‌سنده مصرك يك قديم زمانلرى تاريخك حوضهٔ معلوماتنه داخل اولدى. حفر وكشف اولنان اثرلر عينى زمانده يك ناقص ويك ايچه ، وچين مدنيتندن يك قديم ، بر مدنيته شهادت ايدرلر . بويوك اهرامله‌ردن اوچى قبل‌الميلاد، قرقنجى عصره قدر چيقار. (كئوپس) (كفرن) و (ميصرينوس) زمانده، سلسلهٔ اساطير تشكيل اولنمش، بونكله متناسب بر الهيات وجوده كلمش ، واصول مناسك تأسس ايله بر مذهب حالنده جمع اولنمشدى. حالبوكه بر قومك بو سويهٔ اجتماعيه‌يه وصولى ايچون اولدقجه مديد بر زمانك انرى اولمق لازم كلن بر مدنيت عاليه صاحبى بولنمق ايجاب ايدر . بو ايسه مصرك ابتداى مدنيتنى قبل‌الميلاد هيچ اولمازسه بش الى بيك سنه‌يه قدر چيقاريور. اوزاده‌ده الهه‌لر ، مذهب مشهه‌يه مخصوص تشخيصاتدن عبارتدر.

بونلرك بعضيلرى ، تمساح ، صو آيغيرى ، صيغير ، كدى كبى حيوانات ؛ كونش ، قمر ، ويانيل نهرى كبى مادياتدر . ديكرلرى آتش ، ضيا ، ظلمت ، يبوست ، سما و ارض قبيلندن صنوف حادثات ، ياخود خير وشر كبى انسانى مفهوماتدر. اسطوره‌لر، هر برده اولديغى كبى، بوراده‌ده، ياصفات الهات ايله مملكت حيواناتى بيننده موجود مماثلتلردن ، ياافعال انسانيه‌دن ، قوت حكمدارانلدن، واكثريا ده عائله ايله نسلنك تشكيل ايلديكى مفهومدن استعاره اولنمشدر. مصرليلر ، موتده دخى بر نوع حياتك وارلغنه ايمان ايدرلردى. وبو قناعت ، آره‌لرنده يك محكم صورتده تأسيس ايتمشدى .

عنعنوى طوفانه تقدم ايدن بو رجعى زمانلرده ، احتمال كه مابعدالطبيعه ، مصرك وجوده كتيرديكى بو زمرهٔ الهيه‌ده وامواته دائر قبول ايلديكى اوهام آره‌سنده ، اجراى تأثير ايلمشدر. او، الهه‌لرى اشخاص ثلثه‌دن عبارت بر رئيث صورتنده تقسيم ايدرك يكديكريله مجادله ايدن برخير وشر مبدأدن عبارت ثنائى برتصوره واصل اولمشدر .

(ماسپرو) [١] نك بيان وارائه ايلديكى وجهله ، فلسفهٔ مصريه‌نك نقطهٔ عزيمتى بر وحدت الهيه اولديغنى تأييد ايده‌جك هردرلو دليل مفقوددر ، (ماسپرو) ، مصر قديم اهاليسنك وحدت الوهيته قائل اولديغنه عائد بياناتى تاريخ تحريرى بيلديرمديكى كتاب امواتدن آلمشدر . لاكن زمانمزه قدر كلن بوائرلك تاريخ تحريرى، ابراز ايلديكى وحدت الهيه نشانه‌سندن‌ده اكلاشيلديغى اوزره ، نسبتاً يكى بردوره عائدر . چونكه انسانيت ابتدائيه‌ده اول امرده هرقبيله كنديسنه مخصوص صنملر اتخاذ ايله‌مش ومؤخراً تكامل افكارك تحت تأثيرنده اوله‌رق، شركدن قورتيلوب وحدت الوهيت درجه‌سنه واصل اولمشدر . يعنى برقبيله‌نك ديكرلرينه تفوقيله اونك الهى عموم قبائلك الهى موقعنه كچمشدر . مصرده دخى بوندن باشقه اولمسنه بر سبب بوقدر ، بونك عكسنه قائل اولمق، ذهنيت بشريه‌نك كچيرديكى دورلرى واونك اليوم ذى حيات اولان اشكالنى نظر اعتباره آلمامق ديمكدر .

فرعونلر سلطنتنك صورت تشكلى‌ده اسطوره‌لرك ابتدائى عدم انسجامنى ضمناً بيان ايدر . نومه‌لر ، مصر قديمك تشكيل ايتديكى مختلف اقاليملر يكديكرينه التحاق ايدرك تدريجاً وحدت سياسيه حصوله كلدى. بونى تعقيب ايدرك هرنومه‌نك اله والهه‌لرى‌ده مشترك بر مألهه‌يه داخل اولدى ، وبو صورتله هر اله والهه بوتون مصرك معبود ومعبوده‌سى اولدى . كيفيتك بو صورت

[١] ژان فرانسوا شامپوليون (١٨٣٢ ـ ١٧٩٠) فرانسز مستشرقلرندندر . فرعونلر زمانده مصر (١٨١٤) اسكى مصرليلرك خط كهانيسى (١٨٢٣) مصر ونوبيه آبده‌لرى (١٨٤٥ ـ ١٨٣٥) ايله تاتمام خط كهانى لغتى وصرف مصرى مؤلفيدر .

[١] فرانسز مستشرقلرندندر. ١٨٤٦ ده پارسده تولد ايلمشدر . شرقه عائد اولارق شرق اقوام قديمه‌سى (١٨٧٥) آبيدوس معبدى محكوكاتنه وسزوستريسك كنجلكنه دائر تجربهٔ فلينه (١٨٦٩) يكرمنجى سلسلهٔ حكمدارى زمانده تب شهرنده تحقيقات عدليه (١٨٧٤) بولاق موزه‌سى رهبرى (١٨٨٣)، مصر علم آثار عتيقه‌سى (١٨٨٧)، اسكى مصرك عوام حكايه‌لرى (١٨٨٩)، مصر ايله آثوريه‌يه دائر قرائت تاريخيه (١٨٩٠) مصر علم اساطيرى وآثار عتيقه‌سى (١٨٩٢ ـ ١٩٠٠) مؤلفيدر .

— Yanliche olmouche. Capaïne.
On ferme de part et d'autre. Reprise :
— Allo ?
— Le « Soir ».
— Abattoir de Top-Hané.
Le secrétaire referme. furieux. Il rappelle:
— Mademoiselle, dicat itmiorsounouz.
— Mademoiselle, yok, etc,..
— Béyoghlou yédi tchift yédi.
Roulement de tambour, puis « Allo ? »
— Le « Soir ».
— Madame Mannik, Abanos. A votre service.
— Mille mercis. C'est M. Sarcastik que,..
— Voilà plus de deux semaines qu'il ne s'est pas montré chez moi.
— Bon, bon, fermez.
Le secrétaire trépigne, le sarcasme à la bouche... Le prote attend. On lui conseille de retourner à son atelier. On l'avisera. Puis le dialogue reprend à l'appareil :
— Allo !
— Le « Soir ».
Un mince filet de voix murmure quelque chose d imperceptible.
— Té ! l'aphone ! Criez un peu. Est-ce M. Sarcastik ?
— Non ; cimetière latin de Férikeuy. A votre service...
Le secrétaire respire. A la bonne heure ! On s'est rapproché un peu.
— Merci, mais je ne suis pas pressé. Fermez.
C'est plein d'espoir qu'il détache cette fois le récepteur. Et c'est M. Sarcastik en personne qui, cette fois, répond à son appel.
— Eh ! bien ? Et ce cher associé ? Nous ne pouvons pas l'attendre plus longtemps. Nous allons refermer nos colonnes sur lui.
— Il a fallu le raccourcir un peu. Voilà pourquoi.... Mais il est en route et vous le recevrez sans doute dans un instant. Pardon du retard et merci de votre intérêt pour le cher disparu.
— A votre service. **Troizème.**

GLANES

AUX ETATS-UNIS

Nous nous imaginons volontiers que les Etats-Unis se sont énormément enrichis pendant les trois premières années de la guerre et que la vie y est beaucoup plus facile qu'en Europe. Des impressions authentiques que le «National Suisse» reçoit de l'Amérique du Nord prouvent au contraire que les difficultés économiques atteignent le pays de M. Wilson plus durement que d'autres.

« Pour les vivres, écrit cet informateur, le gouvernement prend des mesures énergiques en fixant les prix maxima. Le charbon également a été limité à un prix fixe.

« Toutefois, tout ce « chambardement » dans la vie coutumière laisse des soucis, et, sitôt que les nouvelles extérieures sont mauvaises, comme ce fut le cas ces temps derniers, l'atmosphère devient lourde. Nous vivons des temps difficiles, fiévreux. La lecture du journal, si plaisant autrefois, est devenue désagréable et, n'était la tentation de lire les nouvelles encourageantes, je l'abandonnerais. Je ne sais s'il est beaucoup d'autres personnes dans mon cas, mais je commence à m'apercevoir que, loin de m'être accoutumé à l'ordre nouveau, comme je le croyais, plus je vais de l'avant, plus je suis desillusionné.

« Les affaires sont assez tranquilles pour la saison et Dieu sait où nous en serons si la guerre doit continuer encore longtemps. Nous sommes à court de tout, presque en Suisse. Les immenses approvisionnements que le gouvernement doit faire pour notre armée et nos alliés ont imposé des restrictions à la population. Le sucre est presque introuvable. Nous avons des jours sans viande et sans pain ordinaire (War bread) Le charbon maintenant est rare et, par le terrible froid que nous subissons en ce moment, la situation est assez sérieuse. La vie a renchéri de 100 pour cent depuis l'an dernier. Enfin, il n'est que juste que nous souffrions aussi un peu. »

LA MOBILI ATION CIVILE SUISSE

BERNE, 31 —Lundi a siégé à Berne, une conférence convoquée par le département militaire pour discuter le projet concernant son service civil. Ont pris part à cette conférence : les représentants des départements militaire, de justice et police, des finances, de l'économie publique, de l'inspectorat cantonal des forêts, de l'état major de l'armée, du commissariat fédéral des guerre, du bureau des blés indigènes, ainsi que toute une série de représentants de groupes professionnels et de groupe consommateurs. Les ouvriers étaient représentés.

Le projet prévoit la création d'un office spécial des améliorations foncières et du travail. On ferait appel tout d'abord aux gens atteints par le chômage, puis aux déserteurs et réfractaires étrangers et à des hommes du landsturm et des services auxiliaires. Un crédit de cinq millions de francs sera ouvert pour couvrir les frais. Ce crédit pourra être augmenté suivant les besoins, par arrêté fédéral.

Le projet contient des dispositions concernant le service civil que le département militaire est autorisé à créer et à organiser et auquel pourront être soumis tous les Suisses et Suissesses âgés de 14 à 60 ans. En première ligne, on appellera toutes les personnes qui faisaient de l'agriculture, mais qui, depuis le 1er janvier 1912, se sont vouées à une autre occupation. Seront libérées du service civil, dans la règle, toutes les personnes ayant un emploi officiel, travaillant pour l'armée, dans l'agriculture, dans la branche alimentaire ou qui soignent les malades ainsi que les personnes que leur santé rendrait impropres à ce service. Les autorités politiques des communes auront à décider des personnes qui doivent être appelées et de leur emploi. L'office des améliorations foncières du travail fera les enquêtes nécessaires avec l'aide des autorités cantonales au sujet des employés des entreprises de transport, de l'industrie et du commerce que l'on peut appeler pour le service civil. On fera appel en première ligne, aux personnes vivant seules. La commission a discuté ce projet dans deux séances. Elle est arrivée à un accord en ce qui concerne l'emploi des chômeurs, des déserteurs et des réfractaires. du landstrum et des hommes des services auxiliaires. En ce qui concerce la question de l'organisation du service civil pour l'agriculture, de grandes divergences se sont manifestées. Les représentants des ouvriers, en particulier, ont exprimé des craintes au sujet de la militarisation de la nouvelle organisation.

Le chef du Département militaire fédéral a nommé, pour discuter définitivement le projet en vue de l'élaboration d'un projet qui sera soumis au conseil fédéral une sous-commission.

CONFUCIUS ET LA POLITIQUE CHINOISE MODERNE

[Nous lisons dans le *Liu-Ching-Pan* de Nanki :]

La Chine, si troublée dans sa politique intérieure, s'agite devant le désir de certains gouvernants d'édicter les lois de Confucius comme religion officielle. Ce courant d'opinion affecte la nation tout entière puisque, prétend-on, cette propagande pour déifier le grand philosophe de l'antiquité est une campagne purement réactionnaire. De nombreuses pétitions, venant de toutes les provinces, ont été envoyées à Pékin pour protester contre cette atteinte à la liberté de conscience, grave violation des garanties constitutionnelles.

La nécessité d'une religion pour les individus aussi bien que pour les nations est indiscutable. La religion a toujours été d'un precieux appui pour l'ordre social; certes, elle renforce la loi et donne au peuple un idéal indispensable pour la moralité publique ; une religion qui n'inculquerait pas à des adeptes les principes du Bien faillirait à son but. La Chine, plus que toute autre nation, a besoin d'une direction spirituelle pour purifier sa vie nationale ; mais si le gouvernement préconise une religion et accorde à celle-ci des faveurs speciales, c'est au détriment des autres qu'il renie et qu'il lèse : d'où intransigeance et injustice.

Il est indéniable que les Chinois à travers les siècles, ont tiré tous leurs enseignements moraux de Confucius. Sa doctrine, c'est la haute-raison, le sens éminemment moral et nous devons nous incliner devant cette grande sagesse qui est de toutes les époques.

Indéfiniment, la Chine restera débitrice envers Confucius, d'une doctrine qu'il ne donnait pas pour nouvelle, mais comme un dépôt traditionnel des Sages de l'antiquité. Confucius appartient à l'histoire. Ministre, il a accompli sa mission avec courage, avec dignité, avec grandeur ; législateur, il mit en ordre tous les documents religieux, politiques et moraux qui existaient à son époque ; mais sa philosophie n'est pas spéculative et il n'eut jamais la prétention de passer à la postérité sous forme de divinité occulte. C'est sur ce point que les politiciens qui veulent déifier Confucius, se trompent. Tous les citoyens chinois peuvent étudier avec profit ses lois, qu'ils soient chrétiens, mahométans ou juifs, mais de grâce, ne le canonisons pas ! — Profitons des grandes leçons de l'histoire pour ne pas rallumer des dissensions, des guerres civiles, des luttes sanglantes qui pullulent, au cours des âges, pour cause d'intolérance religieuse. Laissons à chacun la liberté de conscience, l'égalité religieuse et nous éviterons les tristes guerres fratricides.

LA BIBLIOTHÈQUE DE CLARETIE

On vient de vendre à Paris, aux enchères, la bibliothèque de Jules Claretie, l'ancien directeur du Théâtre Français. La première partie de la bibliothèque a obtenu 154,701 francs. Une édition des œuvres de Molière de 1834, avec des vignettes de Boucher, a été payée 2,850 francs. De rares éditions de «Lucrèce Borgia» et de «Marie Tudor» de Victor Hugo ont été payées 3,705 et 2,705 francs. Un exemplaire du périodique «Conservateur littéraire», fondé par Abel et Victor Hugo, a obtenu 3,055 francs. Une collection des lettres de Sainte-Beuve à la princesse Mathilde a été payée 2 400 frs. On a payé 2,050 frs. les lettres manuscrites de George Sand au savant polonais Charles Ed. Chojecki. Un manuscrit de «Les affaires sont les affaires» d O.Mirbeau a été payé 2420 frs. et celui de la première œuvre d'Anatole France, la «Légende de Sainte-Radegunde», 2,520 francs.

LE TIRA E DES JOURNAUX ANGLAIS

Le *Sphere* de Londres donne les chiffres suivants sur le tirage de quelques journaux anglais pendant la guerre :

Daily Chronicle	398.777
Daily Express	400 000
Daily Mirror	960 000
Daily Steich	693 000
Daily Telegraph	183.393
The Times	140 000
Daily Maill	814.912

Il n'y a que le *Morning Post* dont le tirage est resté stationnaire à 50.000.

Le *Punch*, le journal satirique hebdomadaire bien connu, est acheté par 2 millions de lecteurs.

وقوعی یك قوی براحتماله مستندر . چونکه بوتون اقوام سائره ده ده ، هندلیلرده اولدیغی کبی عبرانیلرده ، یونانیلرده اولدیغی وجهله رومالیلرده ده، عینی مراحل یکدیکرلرینی تعقیب ایتدی. بناءً علیه (تو) (بوث ، موث) یی ، (عمون) ی (هروس)ی ، فی الاصل موجود بر فکر وتصور کبی نظر ملاحظه‌یه آلمق ممکن دکلدر . (تو) ، اوقیانوس اشیادر ، بوتون موجودات اونك سینه سنده مندمجدر. (عمون) نه‌مذکرونه مؤنث اولمیان مبداء مذکوردن نشأت ایلمشدر . بعده ، مرور ایام ایله ، بومبدأ ، (مونت) فرض اولنمشدر . (هروس) ، (عمون)ك اوغلیدر ، واونك کبی والده سنك قوجه‌سیدر . صره‌سی کلنجه ، اوکا مشابه بر تثلیثك اوچنجی شخصی اولمشدر. بواساطیر ، یك ایچه اولوب تام بر وحدانیه‌دن بروجود واجبك برلکنه ایماندن زیاده ، بروجودیه‌یه ، هرشئ جناب حقدن عبادت‌عد ایدوب بوتون موجوداتك منشائی اوله‌رق جوهرك وحدتنه قائل برمذهبه دلالت ایدر. فقط طوغمق اوزره اولان هرفلسفه‌نك لاینفك برلازمه‌سی اولان ثنائیه، ضیا ایله ظلمت حرارت راطبه ایله یبوست عاقره ، خیر ایله شر بیننده موجود مجادله فکری ، اساطیر مذکوره‌دن اقدمدر . وبوعقیده‌لر مصر قدیم مابعدالطبیعه‌سنده (اوزیریس) ایله (تیفون) ، (عمون) ایله (ست) طرفندن استمثال وتمثیل اولنمشدر . (اوزیریس) ، نیلك، فیض وبرکتك، (تیفون)، چولك، چوراقلغك مؤکلی ایدی. بوتون اقوام قدیمه کبی مصرك‌ده (تیتان)لردن، (هرمز)دن، خیرك، ضیانك خالقندن ، (اهرمان)دن ، شرك ، ظلمتك صاحبندن ، جادولر وشیطانلردن عبارت اسطوره‌لری واردر . دیار مصرك عقلای قدیمه‌سی خیر ایله شری ، هرشیئه تقدم وهرشیدن اول موجود ، ودها بسیط بر حده ارجاع اولنماز بر امرکی ملاحظه ایتدیلر . وبو ایکی مبدائی، بوتون طبیعت وموجوداتده اولدیغی کبی ، حیات انسانیه‌ده‌دخی، دائما یکدیکریله مواجه ومتقابل برحال و وضعیتده بولنور فرض ایتدیلر. حالبوکه خیرایله شرنده موجود ومشخص اولیوب احساساتك مناظ مختلفه‌سندن عبارتدر . بناءً علیه فردك اوزرنده جامد دیاذی روح بروجودك وانع اولان ملایم ویامزاحم برانطباعیدر . ویك طبیعی اوله‌رق ، آره‌لرنده‌کی مشابهت سطحیه سوق ودلالیتله، خیره تشویق خدمتی سما، شره اغوا حرکتی‌ده ارض ، کوندوز کیجه‌لهرینه تودیع ایتدیلر .

علم اخلاقی، عملی برقواعد مجموعه‌سی کبی آ کلادیلر ، واونی هردرلو فلسفهٔ دینیه خارجنده طوتدیلر . (پریس داون) [۱] طرفندن کشف اولنان پاپیروسك لزومی درجه‌ده افاده ایتدیکی معناده بودر . بو، دردنجی سلالهٔ حکمداری زمانه عائد اصول معیشت ایله بشنجی سلاله دورنده تألیف اولنمش بر علم اخلاق کتابنی احتوا ایدر . بونلر ، (قاکیمنا) ایله (پتاهوتب) نام مؤلفلرك اثریدر. اون‌ایکنجی سلاله‌نك ایلك حکمدارلری زمانده، میلاددن تقریباً ایکی بیك بش یوزینه اول یازلمشدر. (قاکیمنا)ك علم اخلاق ، (پتاهوتب)ك (المعارف) ، علمك فائده‌سنی ، وخیره معرفت ایله انسانی سلامته ایصال ایدن فضائل جزؤیه‌یی بیان ایدر .

—مابعدی وار— مصطفی نامی

(۱) فرانسز مستشرقلرندندر (۱۸۷۹ - ۱۸۰۷) ، مصر آبده‌لری (۱۸٤۷) شرقه عائد مجموعهٔ تصاویر (۱۸۰۷) ، برپاپیروس نسخه‌سی (۱۸٤۷) ، مصر تاریخ صنعتی (۱۸٤۷) عرب صنعتی (۱۸۷۷ - ۱۷٦۷) عنوانلی اثرلرك صاحبدر .

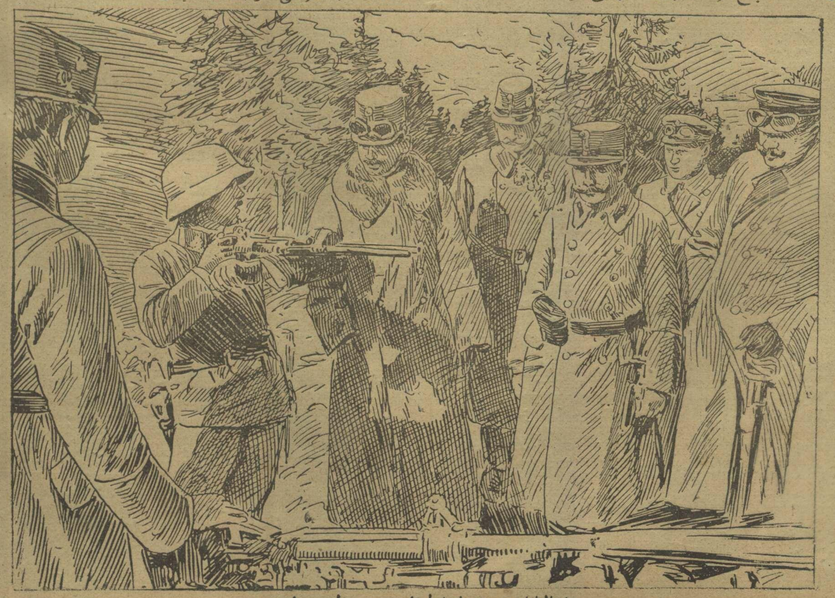

ایتالیالردن ضبط اولونان بر روولور طوپی

La vie de Péra

L'ENFANT MALADE

Ses aptitudes. — Ses attitudes. — Ses défauts de cuirasse.

Il est des gens qui demeurent persuadés que le style, c'est l'homme, et cela parce que quelqu'un du nom de Buffon, qui s'y connaissait, l'aurait affirmé. Buffon n'avait pas dit tout à fait cela, mais il n'importe. Or, le style, est-ce réellement l'homme ? Peut être. Est-ce aussi la femme ? Assurément non.

La femme a bien autre chose que son style à aiguiser, maintenant surtout que la voilà obligée de rogner sur les instants de la toilette pour les consacrer à des préliminaires de paix. Le style, pour elle, passe au second et au troisième plans comme manifestation de personnalité. Soigner son écriture, c'était encore admissible aux époques des Sévigné et des Stœl. Aujourd'hui, on trafique, on comptabilise, on sténo-dactylographie, on coiffe, on garçonise, on fonctionnarise, on fait une foule d'autres choses dont l'énumération paraîtrait fastidieuse dans ces lignes qui ne sauraient avoir la prétention dénumérer les infinités d'aptitudes que nous sommes aujourd'hui obligés de reconnaître à celle que nous n'admettions comme moitié que dans une seule pièce de notre appartement, ou que même sur une unique pièce de son mobilier.

A une jeune chapelière qui s'était présentée à confesse et qui n'en finissait pas de lui égrener l'interminable chapelet de ses mortels et de ses véniels, un bon religieux, submergé par ce déluge où prédominaient les amoureuses défaillances, ne put s'empêcher de l'arrêter pour lui demander :

— Mais, ma fille, quand donc faites-vous des chapeaux ?

Je suis tenté moi-même, en présence de cette multiplicité de fonctions qu'elles ont fini par s'arroger du fait de la guerre, de leur poser une question presque aussi insidieuse :

— Mais, mesdames, quand donc nous faites-vous ?..

C'est là toutefois une question à laquelle j'estime qu'il est préférable de renoncer pour en revenir à la mienne, — à celle du début.

Si le style, ce n'est pas la femme, qu'est-ce qui est la femme ?

Le regard ? Pas tout à fait.

La perfidie ? Nullement.

La trahison ? Oh ! quelle calomnie !

La médisance ? Mais non, voyons !

Le babillage ? Que vous êtes loin de compte !

Le sourire ? Eh ! eh ! je ne dis pas non. Mais il y a mieux que ça. Il y a quelque chose qui résume, encore mieux que le geste, que le sourire et que le regard, ce je ne sais quoi qui est comme l'essence même de la féminité : la **démarche.**

✕

Et par démarche, j'entends ici la manière de marcher. Si je n'ai pas tiré parti de cette expression, c'est pour éviter de trop modernes interprétations. Car, ainsi que je vous le disais samedi dernier, nous avons maintenant la manie de la déformation des vocables ; nous les torturons pour leur faire rendre des idées qui, formulées par les mots qui les expriment, paraîtraient peut-être outrancières ou même choquantes.

Pourquoi la démarche est-elle plus femme que le regard ou que le sourire ? Parce qu'elle peut la composer à sa guise. On naît avec tel regard et il ne vous est guère facile de vous donner un sourire en désaccord avec votre physionomie ou auquel ne se plierait pas votre ensemble de nerfs faciaux. Tandis que ce geste de tout l'être que constitue la démarche ne dépend que de la volonté de celle qui le met en jeu, — j'allais dire de celle qui le met en scène. Cela s'étudie, cela se fabrique, — à moins qu'une trop naturelle lourdeur n'y mette obstacle, dans lequel cas on se trouve en présence d'une irréductible imperfection physique.

Autrefois, à l'époque où la démarche n'avait pas acquis le raffinement qui est aujourd'hui le sien, Saint-Simon avait tracé un portrait en deux lignes auquel les modernes trouvent une singulière éloquence descriptive, et cela au point de le citer fréquemment en exemple. Il avait dit de la femme de celui pour qui Fénelon avait composé son *Télémaque*, tellement déprécié de nos jours precisément pour son absence de vérité dans les descriptions : « *La duchesse de Bourgogne avait une marche de déesse dans les nues.* »

C'est plus qu'un tableau : un film.

Delille a été un peu moins heureux dans son vers :

Elle marche ; sa grâce en marchant se déploie.

Evidemment, ce n'est pas là le fait de tout le monde, — je parle du portrait aussi bien que de celui qui le trace. Une petite faubourienne qui voudrait se «composer» une allure olympienne dans sa façon d'arpenter le trottoir s'exposerait à de graves mécomptes. Mais rien ne l'empêche d'accentuer la légèreté qui est en elle. Rullier n'a-t-il pas écrit :

« Les pas des femmes, qui ont plus de vitesse et moins d'étendue que ceux des hommes et qu'exécutent d'ordinaire des membres agiles et délicats, donnent à leur marche la grâce et la légèreté qui en sont comme le caractère distinctif. »

La démarche est donc essentiellement expressive. Par cela même, elle est excessivement variée. Elle peut être désinvolte, autoritaire, provocante, affairée, incertaine, embarrassée, prétentieuse, banale, vive, nerveuse, sautillante, traînante, lasse, déterminée, bravache,... *ad libitum*. Observez, et vous serez édifié.

Et le talon ? — diriez-vous ?

Le talon-échasse a présent est un terrible bâton dans les roues, je l'avoue. A celles qui n'ont pas la grâce en elles-mêmes, il donne cette allure d'avachies, — pardonnez moi le terme, que je considère comme très à place — qui se remarque maintenant à tout instant le long dudit trottoir.. Et puisque nous voici dans le domaine quadrupède, on dirait des kangourous, s'avançant les pattes d'avant en l'air. Toutes ? Certes non. Pas même la plupart. Ce sont celles qui ne savent pas surmonter l'obstacle. Et quant aux autres, aux élégantes quand même, si elles triomphent, on ne saurait dire qu'elles ont vaincu sans gloire.

La petite brune rétive qu'intermittemment j'admire au passage semble ignorer la double et haute épine sur laquelle elle sautille. Quand je regarde se mouvoir ce léger ensemble avec l'harmonieuse et souple liaison qui en fait comme une pouppée féline aux lestes déhanchements nerveux, je me dis que la démarche a été donnée à la femme pour chavirer la pensée de l'homme. Quand elle monte l'escalier, c'est un poème, et quand elle le descend, c'est une hymne. Elle a même le stationnement ensorceleur : de l'équilibre instable sur deux arcs-boutants dont la cambrure simule la vôtre.

— Si qu'on était le propriétaire ! — insinuerait Gugusse.

— Si qu'on était seulement le locataire ! — distinguerait Totor.

✕

Hugo me pardonne, mais je crois m'être laissé aller au mauvais goût de gravir quelques marches du lyrique escalier, les sens beaucoup trop absorbés par de prometteuses chevilles qui m'y précédaient. Le lyrisme ne se porte plus, — tout comme les jupes descendantes. Redescendons, car

La prose poétique
Est une ornière où geint le vieux Pégase étique.

Au reste, ce que je viens de vous dire représente le bon côté de la chose, et le docteur est là pour me rappeler sur le plat terrain des réalités matérielles. Matériel, je ne le serai pas non plus : demeurons plutôt neutre. Une gazette qui l'est vient de m'apprendre que l'académie de médecine de Paris s'est occupée, l'avant-dernier mois, du rôle social des hauts talons, et cela non pas à titre de distraction, comme vous et moi, mais en recherchant les moyens les plus susceptibles de stimuler la natalité, battue en brèche par les mobilisations et leurs conséquences. Il paraît que le talon constitue l'obstacle le plus barbelé qui se puisse imaginer à l'accomplissement de la mission qu'assignait Napoléon, grand mangeur d'hommes, à celles qui voteront demain à nos côtés, — ainsi que je me permis naguère de vous en informer en rapportant un de ses propos à Mme de Staël.

L'académie considère donc que l'attitude vicieuse que provoquent ces talons ne bouleverse pas seulement l'« architecture » du pied et de la jambe : elle réagit aussi sur la taille. Il est certes difficile à celles qui les portent de le constater du regard, mais il est juste qu'elles ajoutent foi à l'affirmation de ces profonds observateurs que sont les médecins ; quand ils déclarent que le port de talons démesurément longs fait se cambrer les reins d'une façon outrée, le ventre se bomber ; que les organes abdominaux se compriment alors de telle sorte que les conditions de la fécondation en sont compromises.

Excusez cette façon de parler, car le style, c'est un peu aussi le médecin qui vaticine. Les savants ont de ces tours de phrase qui imposent leurs idées et conquièrent les suffrages du vulgaire. Mais ce n'est pas aux échassières qu'ils pourraient se flatter de la faire. J'entends d'ici celles-ci demander :

— Eh ! bien, qu'est-ce qu'il arriverait si ces conditions là sont compromises ?

— Il vous faudrait renoncer à procréer.

— Rien que ça ? Mais ça colle, et je vais de ce pas faire ajouter encore une tranche de cuir à mon talon.

N'allez pas si vite : le malin praticien a prévu l'objection aussi bien que la déduction. Il a soin d'ajouter que votre santé générale s'en ressent et que l'albuminerie vous guette avec toute la série des accidents graves qui en résultent.

Maintenant que vous voilà prévenue, vous êtes libre de marcher... comme une déesse sur les nues ou comme une entravée sur le pavé de la rue Hodjazadé.

✕

Voilà donc les hostilités ouvertes entre la médecine de la dernière heure et la chaussure dernier cri. A qui la victoire ? Elle ne saurait s'obtenir du soir au lendemain, et il se passera certes un long temps avant que le talon capitule. L'académie n'a pas fait connaître ses conditions de paix. Exigerait-elle un démantèlement complet ou se contenterait-elle d'une rectification de pointure ? C'est une personne tenace et qui sait soutenir constante une offensive hardie. L'alcoolisme était un adversaire à sa taille ; elle ne l'a pas vaincu, mais elle lui a porté des coups fort sensibles. Sa campagne contre le corset a été, par contre, couronnée d'un succès que l'on peut considérer comme presque décisif.

Les élégantes d'à présent ne s'appliquent plus à se former une « taille de guêpe » au moyen d'un appareil de torture dont les effets pouvaient se lire aisément sur la physionomie de celles qui le soumettaient à une trop grande compression. Elles ne tiennent plus à l'isthme intermédiaire et paraissent n'aspirer qu'à la sveltesse du buste. Le corset a cessé d'être étau pour devenir fourreau. Pour en arriver là, c'est-à-dire au corset «ligne normale», l'académie a dû livrer maints combats. Et ce fut encore la même phraséologie que tout à l'heure. J'en ai conservé un spécimen que je transcris aussi pour vous fournir l'occasion d'une comparaison :

«Sans tenir compte de la parfaite harmonie qui existe, chez la femme normale, entre les différentes parties du corps, de la place naturelle des organes renfermés dans la cage thoracique et dans la cavité abdominale, le corset étrangle les organes à la base du thorax, rapproche la paroi antérieure du corps de la colonne vertébrale et paralyse les fonctions des muscles droits, leur enlève leur élasticité et rend ainsi plus difficiles les mouvements de flexion en arrière, de droite à gauche et de gauche à droite. En outre, il refoule de haut en bas la masse intestinale, provoquant, par le relâchement de la paroi abdominale, la saillie du ventre en avant.»

Quel horrible tableau ! L'esprit n'évoque-t-il pas aussitôt un déplacement de masses bolchéviques ? Et si je l'ai reproduit ici, c'est pour vous donner la preuve que la femme moderne diffère en ceci du mythologique Achille : elle n'est pas vulnérable que par le seul talon.

MMM.

Les étudiants ottomans en Europe

Il ressort d'une enquête effectuée par un de nos confrères que le nombre des étudiants ottomans se trouvant actuellement en Europe pour compte du ministère de l'instruction publique est de 552, y compris les apprentis de la direction des orphelinats. Le ministère aurait décidé, en outre, d'envoyer au cours de l'année 1334 et dans le but d'y suivre des cours pratique d'agriculture, 500 enfants en Allemagne et 1.000 en Hongrie. Il enverra en outre, — comme nous l'avons dit, — dans les pays alliés un comité de surveillance et de contrôle, composé d'un inspecteur principal et de plusieurs inspecteurs. Une somme de 5,000 livres a été affectée à ce but dans le budget de 1334.

La Chambre, tout en étant en principe contre l'envoi d'étudiants en Europe cette année-ci, par suite des difficultés de ravitaillement provenant de l'état de guerre, a approuvé ce crédit pour ne pas priver ceux se trouvant déjà en Allemagne des avantages d'une telle surveillance.

L'inspecteur principal touchera 6 000 piastres par mois comme traitement, 6 000 autres comme frais de déplacements. Les autres recevront 4 000 piastres par mois et des frais de route.

Vers neutres

Un livre de vers vient de paraître à Genève qui, dans son ensemble, constitue une antithèse de tout : on y chante la paix, le soleil, les arbres et la lumière. A le feuilleter, on éprouve une grande consolation, car il vous procure ce qui vous manque, — car qui n'est pas poète par réaction dans ces moments ? Le titre est une trouvaille et un programme : le *Pavillon dans les vignes*.

Savourez :

Aime la courbe exquise et douce des collines
Que feutre le gazon ou qu'épouse la vigne,
Le village posé parmi les champs dorés,
L'ombre qu'un blanc nuage étale sur les blés,
Le fleuve sablonneux et le lac tiède et lisse.
L'aurore prisonnière est comme un lait qui glisse ;
L'ombre, surprise, coule aux écluses du jour ;
Et tout le paysage animé, clair, s'ordonne.
Le soleil met du feu au sillon des labours ;
Et le site précis, éclatant, s'abandonne
Au matin jaune et bleu qui se penche sur lui ;
Et le jardin s'entr'ouvre aux flèches de midi,
Velouté de rosée et tremblant de lumière.
Laisse ton cœur s'ouvrir comme un large estuaire
Sillonné des courants qui ondoient aux saisons ;
Vois, tout le vent du ciel caresse la maison
Et sème les parfums sucrés du chèvrefeuille
Sur la pelouse d'ombre et sur l'ambre des feuilles,
Et tout n'est qu'un grand rire épanoui, brûlant,
Des montagnes d'azur à l'horizon d'argent.

Ces rimes agrestes sont de M. Pierre Girard.

Voici un croquis :

L'arbre est un tremblement d'air chaud et de feuillage,
Le jardin rose et brun ressemble à un visage
Renversé qui ri ait à tout le courbe azur,
Mais la grappe à la treille est chaque jour plus mûre.

Ailleurs encore :

Un pin rouge et tordu ainsi qu'une fumée
Se heurte dans l'azur profond, terrible, ardent,
Le paysage brûle au creux du jour tremblant
Où la brise trop chaude et bleue s'est échouée.

On dirait que l'on voit au travers de ses pleurs
L'Eté dont retentitla torride rumeur,
Qu'amplifie le jardin de sa conque solaire.

Et de l'horizon clair à l'arbre crépitant,
Le bleu, le sombre azur, violet, étouffant,
S'applique au paysage accablé de lumière.

Chronique scientifique

Le sauvetage des cargaisons

Berlin, 2 février.

Longtemps avant cette guerre, on avait conçu l'idee de sauver les cargaisons d'or de certains navires ayant fait naufrage au cours des siècles, cargaisons représentant des milliards de francs Cette guerre a remis ce problème à l'ordre du jour. Mais il ne s'agit pas seulement de sauver les cargaisons ; bien des fois, on peut penser à relever le navire lui-même, soit pour le remettre à flot, soit, ce qui est plus souvent le cas, pour enlever un obstacle gênant la navigation ou obstruant l'entrée d'un port.

Avant d'opérer le relevage d'un navire, il faut toutefois débarrasser l'épave du sable qui la recouvre. On se sert, à cet effet, d'élévateurs pneumatiques, aspirant, avec le sable, toutes sortes de menus objets faisant partie de la cargaison et que l'on en extrait par un tamisage soigneux. Pour sauver des objets plus importants, il faut recourir aux services des scaphandriers, auxquels les dispositifs inventés ces temps derniers, surtout les écluses pneumatiques, permettent de rester sous l'eau pendant un temps très considérable et qui, attachent leurs trouvailles aux mâts à roues tournantes dont tout navire de sauvetage est muni.

Pour le relevage des bâtiments se trouvant à une profondeur considérable, aussi bien que de ceux de grandes dimensions, on se sert, de préférence, de navires de sauvetage jumeaux, et que la marine allemande utilise pour le renflouage des sous-marins. Ces navires jumeaux comportent, dans l'espace intermédiaire, un puits vertical, traversé par les chaînes que le plongeur attaché à l'épave. Le cabestan à vapeur assure un relevage rapide et très sûr. Dr A. G.

Sondages téléphoniques

La scène représente la salle de rédaction du *Soir*, minuscule enclave dans la ruche bourdonnante où s'éditent des trésors de science, des cartes de pain, des actions de sociétés anonymes ou les programmes des fêtes des sociétés de bienfaisance, les plaisanteries de *Caragheuz*, les graves déductions archéologiques des spécialistes du musée et une infinité d'autres produits de l'esprit, de la science, de l'administration et de l'industrie locale. Midi vient de sonner. Le prote, l'air affairé et vaguement grognon, vient, lui, réclamer au secrétaire le mortuaire — c'est-à-dire l'avis de faire-part de décès. Le secrétaire n'a pas l'air de comprendre. Le patron, à qui ses loisirs permettent d'être là, comprend et lui explique:

— C'est M. Sarcastik qui m'a téléphoné tout à l'heure qu'il vient de perdre son associé, du fait d'une gastrite, et il a retenu un carré de la dernière colonne pour le faire-part, qu'un comité de rédaction élaborait à ce moment. Téléphonez-lui donc pour lui dire que si ça tarde plus longtemps, nous serons obligés de paraître, en laissant le mortuaire dehors. Le numéro : Péra 777.

Il sort. Le secrétaire saisit l'appareil et attend l'appel: dix secondes, vingt, trente, quarante secondes. Rien. Enfin, un déclic, et son oreille perçoit un joyeux concert de voix féminines jacassantes. L'un d'elles interrompt ses propos pour demander :

— Loutfène nouméroyou.

— Mademoiselle. Beyoghlou, tchift yédi yédi.

— Mademoiselle yok ! Turkdjé seuyléyine-Yédi tchift yédi déine.

— Pek éyi, éfendime.

Comme un roulement de tambour, puis une voix caverneuse profère :

— Allo ?

— Le « Soir ».

— L' « Aurore ».

— Comment l' « Aurore » ? J'ai demandé M. Sarcastik.

— Ce n'est pas ici.

Il ferme. Le secrétaire aussi ferme ; puis il attend et rouvre. Nouvelle attente. Nouveau déclic. Nouvelles conversations. Nouveau Loutfène. Nouvelle énumération. Puis :

— Allo ?

— C'est le « Soir ».

— Bonjour, confrère ; c'est le « Sabah ».

— Pardon, fermez, j'avais demandé M. Sarcastik.

Il ferme Le secrétaire referme, rouvre, etc.

— Allo ?

— Le « Soir ».

— Maounadji esnafi.

Directeur-Propriétaire
et
GÉRANT-RESPONSABLE
AHMED IHSAN

BUREAUX :
NOURI-OSMANIÉ
Stamboul

SERVET-I-FUNOUN

Journal Illustré Ottoman

PARTIE FRANÇAISE

27me Année.
Tome LVI

Téléphone : Stamboul 1402.

Adresse Télégraphique
SERVETFUNUN — Constantinople

№ 1380 — Paraissant le Jeudi — Jeudi, 14 Février 1918

La semaine constantinopolitaine

Contre la tuberculose

La semaine écoulée aura été une bonne semaine pour nos phtisiques ; on ne s'est pas contenté de s'occuper d'eux et de supputer les moyens les plus propres à empêcher l'extension de leur mal : on s'est associé en vue de mener une lutte active contre cette affection. Et le ministre de la marine a accepté la présidence d'honneur de la nouvelle association. Il était naturel qu'ayant pris l'initiative de l'installation d'un sanatorium, il fût à l'honneur, le moment venu de prendre position.

Les ravages que cause la tuberculose, — puisqu'il faut l'appeler par son nom scientifique, — ne sont pas aussi considérables chez nous, qui sommes surtout un peuple de cultivateurs, que chez les nations où l'industrie a pris un grand essor. Il paraît même qu'à Constantinople les hommes qui en sont atteints représentent une infime minorité, la maladie s'en prend surtout aux femmes, et cela dans une proportion qui ne souffre aucune comparaison. Cela s'explique par le fait que les femmes, chez le peuple, sont tellement prises par les soins du ménage et de la maternité, qu'elles ne sortent guère pour respirer un air moins renfermé que celui de la cuisine ou de la pièce obscure où s'écoule leur existence toute de labeur. Il est même une expression pour les désigner en turc : *gunèche gheurmez*, dit-on dans certains cas.

En effet, l'absence de l'air d'abord, de la lumière ensuite, est la cause principale du mal, et ce qui le prouve, c'est que la guérison est demandée à ces deux facteurs, que l'on s'applique à procurer aux malades dans les *sanatoria* que nous projetons d'élever plus tard sur différents points de notre territoire. Cette absence détermine-t-elle la naissance de l'affection ? Rarement. Elle en favorise plutôt l'éclosion.

En effet, on ne naît pas généralement tuberculeux : on naît tuberculisable. Cela signifie que l'on est d'une constitution susceptible de recevoir le germe ou de donner lieu à la germination. Quiconque y est sujet, — et la chose peut être fort aisément constatée, — doit prendre les précautions voulues pour éviter de provoquer le développement du bacille. Dieu merci, notre capitale offre sous ce rapport, en temps normal, beaucoup plus de facilités que les grandes métropoles européennes aux habitations pressées. Quelque modeste que soit la condition de la personne qui y est sujette, il lui sera possible de quitter les agglomérations de Péra, de Galata ou de certains quartiers de Stamboul, pour aller loger dans l'une de nos multiples campagnes ou même dans certains quartiers excentriques où les habitations sont clairsemées, comme Chichli, les hauteurs de Tatavla, Scutari, etc. Si la nourriture ne peut pas être rendue plus substantielle, l'air et la lumière y suppléeront. Il n'en coûte guère, durant la belle saison, de rester au grand air aussi longtemps que possible. Il ne faut pas, naturellement, attendre que le mal se soit déclaré : il faut le prévenir.

Nous ne prenons malheureusement ces précautions que lorsque le sort en est jeté. Et c'est qui fait que lorsque vous vous promenez à Prinkipo ou à Halki, vous rencontrez tellement de gens qui, étendus ou assis parmi les pins, paraissent méditer si mélancoliquement sur leur sort. Ils ont franchi le premier degré, — c'est-à-dire dépassé la limite de la curabilité, et le moyen auquel ils ont recours ne fait que prolonger leur triste existence. Ils achèvent de mourir, alors que, en s'y prenant plus tôt, ils eussent pu éviter ce qui est désormais inévitable.

Question d'inéluctable hérédité, — pensent quelques-uns. Ils ont tort. Le père ou la mère a pu succomber à la tuberculose sans que, nécessairement, les enfants y soient toujours à l'avance condamnés. Ceux-ci ne sont pas immanquablement atteints, dans la plupart des cas ; ainsi que je l'ai dit tout à l'heure, ils se présentent avec un terrain très préparé pour recevoir la semence.

Les prédispositions individuelles sont reconnaissables à la blancheur de la peau, aux pommettes rouges, à l'étroitesse de la poitrine, à une certaine teinte blondâtre des poils, etc. Si l'on est alcoolique ; si l'on est atteint de l'avarie ; si les parents ont été alcooliques ; si l'on a souffert de maladies du poumon, de pleurésie, d'affections du tube digestif ; si l'on a le diabète ; si l'on a végété dans la misère ou si l'on s'est surmené, on a alors le devoir de ne pas organiser son existence comme les autres et de recourir aux précautions que j'ai sommairement énumérées tantôt.

La tuberculose déclarée est donc guérissable ? Oui, mais à la condition de jouir d'une certaine aisance et en s'y prenant à temps. Si l'on ne peut se faire admettre dans un sanatorium, il faudra, de toute façon, pouvoir se conformer à ces trois principes : vivre à l'air pur, se reposer, absorber une alimentation copieuse, rationnelle et fortifiante, — ce qu'on appelle maintenant la suralimentation. En quoi elle consiste ? Ce n'est guère compliqué : viande, œufs, graisses, lait et laitages.

Il y a maintenant une autre considération à envisager : vous pouvez recevoir la tuberculose beaucoup plus facilement de vos voisins que par héridité. L'agent principal de propagation, c'est le crachat, pour l'appeler par son nom. En Orient, il est vrai, on s'habituera difficilement à le prendre au sérieux, car on l'y considère au contraire comme un agent précieux d'hygiène. On s'y dit qu'il ne faut pas conserver des impuretés dans son sein, et on les confle à la terre, — malheureusement à la surface de la terre. Qu'advient-il ? Cela se dessèche assez facilement, cela devient poussière, se mêle à l'autre poussière, s'envole avec elle, pénètre dans le premier poumon venu, et, comme la semence partie d'un arbre va germer sur un interstice de mur, s'y développe, au grand étonnement de l'intéressé et de son entourage, qui se demandent comment une constitution aussi forte a pu être atteintte.

Æ.

Vous avez pu constater les immenses services rendus par le Croissant-Rouge durant cette guerre. Encouragez-le en utilisant ses timbres, dont les vignettes représentent toutes des sujets qui le concernent.